

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Letnik IX.

Celovec, petek, 9. april 1954

Štev. 14 (624)

Občni zbor Zveze koroških partizanov

Blizu sto delegatov, bivših partizanskih borcev in svojcev padlih partizanov, se je v soboto zbralo na občnem zboru Zveze koroških partizanov. Zbor je bil posvečen spominu komandanta prvega koroškega bataljona Franca Tavčmana-Lenarta, katerega je Ljudska skupščina FLR Jugoslavije na predlog maršala Tita odlikovala z najvišjim jugoslovanskim odlikovanjem, redom Narodnega heroja. Ko je predsednik Zveze koroških partizanov Karl Prušnik-Gašper začel zbor, se je najprej spomnil tega dogodka in poudaril: To najvišje odlikovanje bratske Jugoslavije je za nas partizane največja čast. Kar je nosil Lenart v svojem srcu, to moramo preživeti koroški partizani zvesto čuvati. Zato naj bo današnji občni zbor za slehernega koroškega partizanskega borca oporoka, da ne bomo krenili niti koraka s pravilne in pravične poti, ki so jo nam začrtali narodni heroji, kakor je bil Lenart, katerega junaške smrti se danes spominjamo s ponosnimi srci.

Ko so navzoči z enominutnim molkom počastili spomin narodnega heroja Lenarta, je predsednik začel z delovnim sporodom občnega zbora. Najprej je pozdravil predsednika Demokratične fronte dr. Franca Petka in predsednika Slovenske prosvetne zveze dr. Francija Zwittera kakor tudi vse delegate, nato pa je v svojem referatu zavzel stališče k umazanemu blatenju narodnoosvobodilne borbe po raznih reakcionarnih časopisih. »Mnogo se o nas govori — je dejal — in piše po najrazličnejših listih o naši partizanski borbi. Slišati je mnogo več negativnega kot pa pozitivnega, kar pa nas ne more čuditi, če upoštevamo dejstvo, da so ti pisniki, ki iz dneva v dan zastrupljajo avstrijsko javno mnenje, hodili v hitlerjevsko šolo in so še danes zvesti zagovorniki nekulturne nacifašistične ideologije. Od takih ljudi seveda ne moremo pričakovati, da bi pisali drugače, kajti naša borba proti fašizmu je bila prav tako namenjena tudi tistim, ki se še danes ne morejo otresti oboževanja Hitlerja in njegovih zločinov.«

Govorec o očitkih, ki se jih napram partizanom in njihovi borbi poslušujejo razni šovinistični hujskači, je tov. Prušnik naglasil med drugim: »Danes nas prav ti ljudje dolžijo banditstva, umorov, požigov in ropanja, toda mi se na vse to mirne vesti nasmejimo in odgovarjamo: Če so prišli hitlerjanci nad nas s topovi, tanki, mitraljezi, z vislicami, izseljeništvu in aresti, potem jih koroški partizani prav gotovo nismo sprejeli z rožnimi vencu in blagoslovljeno vodo, ampak smo se z nji-

mi spoprijeli na življenje in smrt z ognjem in puško ter jih premagali z orožjem, ki smo jim ga ugrabili z golimi rokami. Zmagali smo, ker je bilo na naši strani delovno ljudstvo, ki nas je hranilo in podpiralo, pač zato, ker je poznalo naš program, ustvariti nov pravičen svet, svet bratstva in prijateljstva, nov družabni red, ki ne pozna izkoriščanja človeka po človeku, marveč le enakopravnost in bratstvo vseh ljudi.«

V svojem referatu se je tov. Prušnik dotaknil tudi zločinske razstrelitve partizanskega spomenika v Št. Rupertu ter poudaril, da domovina, ki si želi prijateljstva med narodi, junakom dinamita

Iz poročila dr. Francija Zwittera na občnem zboru Zveze koroških partizanov:

Gnev proti partizanom na Koroškem posebno surov

Le prečesto izgleda, da je premagani sovražnik že spet na vladi; brez dvoma pa se je znal vrniti v razne več ali manj demokratične stranke in tam rovari proti zasovraženi partizanom. To ni le pojav v Avstriji, temveč tudi drugod po svetu. Da omenim samo izzivalne procese proti partizanom v Italiji. Brez dvoma pa lahko trdimo, da pri nas na Koroškem po zaslugi nepopoljšljivih šovinistov in zakrknjenih nacistov gnev proti partizanom dobiva še posebno surove oblike. Nočem govoriti o vseh tozadevnih dogodkih, omenil bi le najogabnejši izrodek tiskovne svobode, ki je v neodgovornem zločinskem blatenju partizanov in njihove herojske narodnoosvobodilne borbe.

Ko je klerofašistična »Kleine Zeitung« začela z gnusnim blatenjem naše partizanske borbe in posameznih naših članov v znanih umazanih člankih pod naslovom »Blutige Grenze«, partizani nismo mogli molčati. Izzvani procesi so stoodstotno dokazali, da so vse trditve popolnoma zlagane in brez sleherne osnove.

Razumljivo, da je bila zato blamaža skoraj neprebavljiva, saj so najprej nasledili celo reakcionarni poslanci v deželnem zboru, da so v interpelaciji sklicaje se na »Kleine Zeitung« zahtevali najstrožjo preiskavo. Preiskava pa je bila največja blamaža, ki jo je kdaj koli doživela koroška šovinistična reakcija. Le zakaj gospodje interpelanti v deželnem zboru na to niso zahtevali najstrožjo kazen za zločinske roparje dobrega imena in hujskače na narodno nestrpnost pri »Kleine Zeitung«, temveč so zadnji v celovškem prizivnem senatu našli celo sodnike, ki so jih oprstili vsake odgovornosti. Toda zadnji

nikakor ne more biti hvaležna, ker atentat ni bil naperjen le proti partizanski borbi na Koroškem, marveč prav tako tudi proti avstrijski republiki in demokraciji in ne navsezadnje proti socialistični Jugoslaviji. »Spomnimo se časov — je nadaljeval —, ko so goreli domovi po naših vaseh, ko so nemški osvajalci požigali vasi in naselja v Sloveniji, v Jugoslaviji. Tudi koroški partizani smo imeli vžigalice v žepih, ko smo bivali v nemških vaseh Svinške planine. Lahko bi se maščevali in za požgane slovenske vasi požigali nemške domove. Ker pa nismo bili roparski osvajalci, marveč narodnoosvobodilci»

(Konec na 8. strani)

pravdorek še ni izgovorjen, ker se bavi z oprostivjo celovškega prizivnega senata še generalna prokura v zaščito zakonov na Dunaju. Pa naj bo izid kakoršen koli — ves zločinski krik in vik okoli »Blutige Grenze« je doživel popoln poraz, kajti v prizivu »Kleine Zeitung« niti ni se več upala predlagati dokaza resnice in je s tem sama priznala, da je vse njeno pisanje lažno obrekovanje. Zaradi tega je morala svoje zločinske trditve tudi preklicati.

Še bolj očiten dokaz za to pa je zločinski atentat na spomenik v čast padlim v borbi proti fašizmu na pokopališču v Št. Rupertu pri Velikovcu. To je vedno tako, da se tisti, ki si normalno ne more več pomagati, poslužijo nasilja. Tembolj

Zadružništvo — temelj kmetijstva v Jugoslaviji

Te dni je zasedala v Skoplju letna skupščina Zadružne zveze Jugoslavije. Iz poročila njenega predsednika Mome Markovića prinašamo nekaj tudi za naše bralce zanimivih podatkov.

V Jugoslaviji ima zadružno gibanje široke možnosti za razvoj. Vseh vrst zadruge in zadružna podjetja se razvijajo popolnoma svobodno na temelju samoupravljanja. Na področju kmetijskega zadružništva so najbolj razširjene splošne zadruge, ki zadovoljujejo najrazličnejše želje in koristi kmetov. Teh zadrug je največ, konec leta jih je bilo 7170, štejejo pa skupno 3.271.918 članov. Zmanjšalo se je število kmečkih obdelovalnih zadrug, ki jih je sedaj 1200, ker so bile tiste, ki niso imele zadostnih gospodarskih pogojev za obstoj, razpuščene oziroma reorganizirane.

V kmetijstvu se pojavljajo tudi zadruge za strojno obdelavo zemlje ter semenarske, živinorejske, svinjerejske, mlekarke, perutninarske zadruge in zadruge za elektrifikacijo vasi. Čedalje več je tudi sadjarskih, vinogradniških in ribiških zadrug. V mestih pa obstoji široka mreža obrtnih zadrug, pojavljajo se tudi stanovanjske zadruge in druge zadružne oblike.

Jugoslavija posveča gospodarskemu in kulturno-prosvetnemu napredku vasi veliko skrb. Pred vojno so obstojale samo tri srednje kmetijske šole s 500 učenci in 46 učitelji, v šolskem letu 1952/53 pa je bilo že 27 srednjih kmetijskih, veterinarskih in gospodarskih šol s 3969 učenci in 358 učitelji. V nižjih kmetijskih šolah, ki jih je 89, pa je nad 5000 učencev in 529 učiteljev. Na podeželju je bilo po vojni zgrajenih 1888 zadružnih domov, 2000 pa jih še gradijo. Zadružnih knjižnic je 1496.

Vsled razvoja industrije se je v zadnjih

žalostno je zato, da avstrijski policiji do danes ni uspelo najti krivcev tega nezlaščanega zločina.

Koroški partizani zato danes ponovno apeliramo na avstrijske oblasti, da ne opustijo zasledovanja teh baje nepoznatih krivcev zločina. Mi se nismo pustili izzvati, da bi odgovarjali z istimi metodami, pač pa izjavljamo, da ne bomo opustili terjati nadaljnje zasledovanje zločincev, njihovo najstrožjo kaznovanje in končno obnovitev spomenika! Poudarjamo, da tako dolgo ne moremo verovati v iskrenost prizadevanja pri zasledovanju krivcev tega zločina, dokler bodo s tem preiskovanjem poverjeni isti organi, ki so dobavljali »Kleine Zeitung« gradivo za zločinske klevete, ki so se izkazale kot popolnoma neosnovane.

Če smo prej govorili o naših dvomih v preiskovalne organe, so naši dvomi upravičeni tem bolj, ko na drugi strani vidimo, kako se spet zbirajo pod vodstvom nekdanjih Hitlerjevih oficirjev nekdanji vojaki na tako imenovanih »Kameradschaftstreffen« in se zabavajo na tako imenovanih »Bunkerfeier«. S tem nikakor nečemo govoriti besede zlaganemu pacifizmu, priznavamo visoke ideale resničnega borca, toda absolutno odklanjamo proslavljanje raznih divizij Hitlerjeve vojske, ki je zlorabljala visoke borbene ideale preprostega vojaka za teptanje pravic podjarmljenih narodov in krvavo uničenje celotnih narodov. Krvavi pohodi na miroljubne narode ne smejo biti povodi za razne »Kameradschaftstreffen«, pač pa imajo in bodo imeli vedno pravico za proslavljanje velikih dogajanj v borbi proti fašizmu oni borci, ki so se uprli krvavim pohodom Hitlerjeve vojske in izbojevali človeštvu mir in demokracijo.

petih letih povečalo mestno prebivalstvo za 1.800.000 ljudi. Zaradi te spremembe in vsled zboljšanja prehrane je država še prisiljena uvažati hrano. Zato je pospeševanje in povečanje kmetijske proizvodnje eden glavnih problemov Jugoslavije. Po vojni je bilo investiranih v kmetijstvo 57 milijard 782 milijonov dinarjev. Letos bo investiranih v kmetijstvo 15,3 milijarde, v živilsko industrijo na vasi pa 8,6 milijard. Proizvodnja kmetijskih strojev znaša zadnja leta že nad 10 tisoč ton. Ker pa s tem še niso krite vse potrebe kmetijstva, je država od 1947. leta do konca 1952. leta uvozila 21.984 ton traktorjev, sejalnikov, mlatilnic itd. Poraba umetnih gnojil se je po vojni povečala za trikrat. Kmetijska proizvodnja je lani porasla za 8 odstotkov, sadjarstvo za 42, vinogradništvo za 5, živinoreja pa za 2 odstotka.

Posebna skrb je bila posvečena melioracijam v kmetijstvu. Sedaj končujejo zgradbe in naprave, ki bodo omogočile umetno namakanje nad 130.000 hektarov zemlje in zaščitile pred poplavami 250.000 hektarov.

Razen kreditov, ki jih bodo prejele zadruge in zadružna kmetijska posestva, je predvideno, da dobe investicijske kredite tudi individualni kmetje za nabavo plemenske živine, ureditev sadovnjakov, vinogradov itd. Tudi banke bodo dajale obratne kredite za nabavo sortnih semen, umetnih gnojil, zaščitnih sredstev itd. Vse te kredite bodo prejemale kmetje preko kmetijskih zadrug pod zelo ugodnimi pogoji.

Na skupščini so jugoslovanski zadružniki razpravljali tudi o možnostih socialnega zavarovanja zadružnih in ostalih kmetijskih proizvajalcev, ki so člani splošnih kmetijskih zadrug. Osnovana je bila posebna komisija, ki bo pripravila načrt tozadevnega zakona in ga predložila parlamentu.

Maršal Tito:

Živimo v dobi oboroženega miru

Pred nekaj dnevi je maršal Tito v odgovorih na nekatera vprašanja, ki mu jih je zastavil direktor anatofske agencije Šerif Arzik, povedal tudi svoje misli o svetovnem položaju. Dejal je:

Ceprav so na svetu še vedno veliki nereseni problemi in zija še vedno na pogled nepremostljiv prepad med Vzhodom in Zahodom, je vendar nevarnost oboroženega spopada mnogo manjša kot je bila pred dvema letoma ali tremi. Glavni vzroki za zmanjšanje vojne nevarnosti so naslednji: 1. nastalo ravnotežje v oborožitvi med Vzhodom in Zahodom; 2. strah pred vojno pri večini človeštva in svaštvo do vojne; 3. zelo tolažilen vzrok, ki vpliva resno upanje, da se bomo izognili vojni, je, da so na svetu v veliki večini tisti odgovorni državniki, ki se zavedajo uničujočih posledic nove svetovne vojne in ne poslušajo glasov tistih

mračnih sil, ki hujskajo na vojno in ki hočejo iz osebnih koristi pahniti svet v novi vojni pokol. Danes živimo v dobi oboroženega miru in diplomatskih poskusov, da bi se našla rešitev iz sedanjega zapletenega položaja. Prepričan sem, da bo svet, čeprav težko, nadaljeval po poti reševanja problemov, ki danes ogrožajo svetovni mir.

Na vprašanje, kaj misli o stališču držav, ki so pripravljene braniti svojo neodvisnost v zvezi s tem razvojem, pa je maršal Tito odgovoril:

Mislím, da je trdna odločnost mnogih držav, ki hočejo braniti svojo neodvisnost in svoj razvoj, prav tako ena izmed bistvenih prvin za zmanjšanje napadalnih poskusov oziroma za zmanjšanje vojne nevarnosti, kajti zelo važno je, da morebitni napadalec naprej ve za to odločnost.

Zaboljšanje položaja kmetijskih in gozdnih delavcev

Nedavno se je glavni odbor Sindikata kmetijskih in gozdnih delavcev na svoji seji bavil s položajem kmetijskih in gozdnih delojemalcev. Znano je, da je vedno bolj občutno pomanjkanje delovnih moči na kmetih, kar je pripisati temu, da predvsem malo in srednje kmetijstvo ni v stanu svojim najetim delavcem nuditi isti zaslužek, kot pa ga imajo delojemalci v industriji in obrti, ker pač donosnost malih in srednjih kmetijskih obratov zadevnih bremen ne zmore.

V spoznanju, da je potrebno pomagati tudi tej plasti sodelavcev, ki v skupnem gospodarskem procesu prav tako doprinašajo svoj delež, je centralni odbor sindikata sklenil resolucijo, v kateri med drugim navaja:

Raziskavanja razmer delovnih plač v kmetijstvu in gozdarstvu so pokazala, da so plače gozdnih delavcev povprečno za 16 odstotkov, kmetijskih delavcev na veleposestvih za 26 odstotkov, v navadnih kmetijskih obratih pa za preko 40 odstotkov nižje, kakor v odgovarjajočih poklicnih področjih v industriji. Takšno stanje je za stalno nevzdržljivo. Visoka razlika v plačah seveda ne more biti trenutno odpravljena, toda v tej smeri je nujno potrebno storiti potrebne korake že v letošnjem letu. Brezpogojno se je treba prizadevati za odgovarjajoče plače kmetijskih in gozdnih delavcev. Mnoge milijarde javnih sredstev, ki so se porabile v preteklih letih za pospeševanje kmetijstva in gozdarstva, bi morale biti vsaj deloma potrošene tudi v korist delavcev na tem področju in zaradi tega ni potrebno dvigniti cen kmetijskih proizvodov.

Veleposestva so v kratkih letih svoj inventar popolnoma modernizirala, dohodki so se zaradi večje produkcije znatno zvišali ter se je vsled tehnizacije stanje delavcev v zadnjih štirih letih znižalo za 30 odstotkov. Kmetijski delavci se ne morejo strinjati s tem, da je vse to koristilo le velikim kmetijskim podjetnikom.

Zelo nepovoljne so stanovanjske razmere kmetijskih in gozdnih delavcev. Običajno so stanovanja premajhna in ne odgovarjajo pogojem zdravstva. Pomanjkljiva je preskrba z vodo in sanitarnimi napravami. Ugotavljajo, da v kmetijskih obratih odpade na vsakih 14 delavcev le po eno družinsko stanovanje.

V očigled takih razmer je nerazumlji-

vo, zakaj je ministrstvo za kmetijstvo črtalo eno četrtno iz sredstev za gradnjo stanovanj za kmetijske delavce. Ta ukrep je v velikem protislovju z obljubami kmetijskim in gozdnim delavcem, ki so jih iz te strani vedno naglašali. Sindikat bo poizvedovanja o stanju zadevnih stanovanjskih razmer nadaljeval in si prizadeval z vsemi napori, da pritira javno roko in delodajalce k izdatnemu izboljšanju stanovanjskih pogojev.

Centralni odbor sindikata ponovno zahteva razširitev zavarovanja za primer brezposelnosti za vse kmetijske delavce ter olajšave za prejem prvega obroka brezposelne podpore. Nadalje zahteva sindikat čimprejšnjo izvedbo zakona za možnost poklicnega šolanja za kmetijske delavce v posameznih zveznih deželah ter odgovarjajoč zakon o zaposlitvi otrok v kmetijstvu in gozdarstvu. Nadalje je vzpostavitev stalnega službenega razmer-

Švicarji se zanimajo za vprašanje kor. Slovencev

Ljudska univerza v Zürichu je imela tekom zadnje zime med drugim tudi predavanja o zemljepisni, zgodovini, etnografiji in umetnostni zgodovini Furlanije in Benečije. Predavanja o življenju in jeziku retoromanskih Furlanov je imel sekretar »Lia Rumantscha« (osrednje retoromanske kulturne organizacije v Švici) dr. Jon Pulta, ki je ob tej priložnosti slušatelje ljubke univerze seznanil tudi s slovenskim ljudstvom, ki meji na Furlanijo in še posebej z vprašanjem koroških Slovencev. Za to vprašanje se je pričel zanimati, ko je pred tremi leti pri svojem študiju retoromanskega šolstva »Lia Rumantscha« obiskal predsednik SPZ tov. dr. Franci Zwitter.

Na pobudo dr. Pulta je ljudska univerza zuriškega kantona razširila svoje študijsko potovanje tudi na Koroško, da tujki na licu mesta spozna kraje, kjer žive koroški Slovenci. Tako je prispela zadnja sobota v spremstvu dr. Pulta 32-članska skupina Švicarjev v Celovec, ki so si v nedeljo predpoldne ogledali Rož, popoldne pa starodavno cerkev v Krki. Na vsej poti po Koroški je skupino spremljal predsednik SPZ, ki jo je na razgledni točki na Humberku potem, ko je najprej razložil zemljepisni položaj vodja študijskega potovanja univerzitetni pro-

esor H. Boesch, v daljšem govoru seznanil tudi z zgodovino in etnografijo ter s trenutnim kulturnim in vsesplošnim življenjem koroških Slovencev s posebnim prikazom njihove žilave borbe za narodni obstoj. Na vožnji v Krko so si švicarski gostje mimogrede ogledali še zgodovinski vojvodski prestol, v Krki sami pa jim je tolmačil starodavne umetnine zgodovinar dr. Hittinger iz Zürichu, ki jih kot predavatelj umetnostne zgodovine na ljudski univerzi prav tako spremlja na vsem študijskem potovanju.

Udeleženci so pokazali izredno veliko zanimanje za vprašanje koroških Slovencev, o katerih so po lastnem pripovedovanju slišali prvič sploh šele na ljudski univerzi. Predsednik SPZ je še in še moral odgovarjati na razna vprašanja, ker kot Švicarji niso mogli verovati, da bi bili v resnici demokratični državni kakoršna poznajo oni, danes sploh še mogoči izgredi nestrpnosti, kakor je to na primer razstrelitev spomenika v St. Rupertu pri Velikovcu. Vsi brez izjeme pa so bili še prav posebno navdušeni nad lepoto koroške zemlje in so obljubili, da bodo še obiskali naše kraje in za njih in za naše življenje ter za našo borbo za obstoj zainteresirali še širšo švicarsko javnost.

Iz Koroške je družba nadaljevala pot v Italijo, kjer hoče spoznati predvsem kraje, ljudi in bogate umetnostne spomenike Furlanije in Benečije, s katerima se je že prej spoznala na predavanjih na ljudski univerzi.

25 let glasbenega udejstvovanja Radovana Gobca

V ponedeljek je priredil novi Akademski pevski zbor »Tone Tomšič« svoj prvi koncert v veliki filharmonični dvorani v Ljubljani. Zbor, ki je doslej nastopal pod imenom Studentski pevski zbor, ni znan le širom Slovenije, marveč ga imamo v lepem spominu tudi koroški Slovenci, saj nam je priredil že večje število prelepih koncertov slovenskih in jugoslovanskih narodnih in umetnih pesmi, kateri nam bodo nedvomno ostali v trajnem spominu. Prav tako pa nam je znan in vedno dobrodošel gost dirigent zbora Radovan Gobec, ki letos praznuje že 25-letnico svojega glasbenega udejstvovanja in je slovenski glasbi dal tudi kot komponist že lepo število pomembnih stvaritev.

Zbor je prevzel naslov »akademski« šele pred nedavnim, in to s polnim upravičenjem, saj je prav on edini pravi dedič tradicij in smernic svoječasnega Maroltovega Akademskega pevškega zbora.

Dirigentu in komponistu Radovanu Gobcu za 25-letni jubilej kakor tudi njegovemu novemu Akademskemu pevskemu zboru želimo koroški Slovenci še mnogo uspehov v nadaljnjem interpretiranju lepe slovenske pesmi.

Avstrijska odprava na Himalajo

Avstrijska odprava na Himalajo je pod vodstvom doktorja Jonasa odpotovala. V Genovi se je vkrcala na italijansko ladjo »Asia«. Na isto ladjo so natovorili tudi opremo za neko italijansko ekspedicijsko, ki hoče naskočiti 8610 metrov visoki Godwin Austen v Karakoru. Avstrijska odprava bo dne 13. aprila prispela v Bombay.

Spominski dan izseljencev

Prihodnjo sredo se bomo spet spominjali dneva, ko je pred dvanajstimi leti nacistična policija vdrla v mirne slovenske vasi in pričela odganjati cele družine, katerih edini zločin je bil, da so ostale zveste slovenskemu narodu. Spomnili se bomo nasilnega izгона na stotine slovenskih koroških družin, ki so jih podivjani SS-ovci kot največje zločince izgnali z rodne grude, da napravijo prostora onim, ki so se iz drugih držav vračali »heim ins Reich«, kamor jih je klical njihov »veliki Führer«.

V prvi vrsti se bodo tega dne seveda spominjali bivši izseljenci, in sicer, kakor izvem, spet na letnem občnem zboru njihove Zveze slovenskih izseljencev, ki bo v sredo, dne 14. aprila 1954 s pričetkom ob 9. uri v Delavski zbornici v Celovcu. Že v izseljeništvu so si namreč obljubili, da bodo ta dan obhajali vsako leto kot praznik, posvečen spominu na leta največjega gorja. Doslej so obljubo zvesto izpolnjevali in smo prepričani, da se bodo tudi letošnja občnega zbora udeležili v lepem številu in s tem izpričali svojo enotnost in povezanost v Zvezi slovenskih izseljencev, katera se že leta odločno bori, da posameznim članom izposluje pravice, ki jim gredo kot žrtvam nacističnega nasilja.

PO ŠIRNEM SVETU

Rim. — Procesi proti partizanom v Italiji niso nobena redkost in se je že pogosto zgodilo, da je sodišče nove Italije obsodilo partizanske borce, ki so se borili za osvoboditev dežele izpod Mussolinijevega fašizma, fašistične nasilnike pa oprostilo. Tudi v Florenci je zdaj proces proti skupini garibaldinskih partizanov, ki jih dolžijo, da so se borili proti brigadi italijanskih nacionalistov »Ozopo«, katera je še po kapitulaciji fašističnega režima sodelovala z Nemci. Pred sodiščem skušajo borbo partizanov prikazati kot izdajstvo italijanskega naroda.

Karači. — Med Turčijo in Pakistanom so podpisali pogodbo o prijateljskem sodelovanju med obema državama zlasti z ozirom na obrambne potrebe. Pogodba, ki določa tudi izmenjavo tehničnih izkušenj, prav tako omogoča pristop drugih držav.

Ženeva. — Te dni odpotuje iz Trsta v Argentino in Brazilijo blizu 3000 izseljencev iz Italije, Trsta, Grčije in Avstrije, ki jim potovanje omogoča medvladni komite za izseljevanje.

Kopenhagen. — Medtem ko je danska vlada lani prepovedala graditev vojaških oporišč na ozemlju Danske, je zdaj ponovno privolila v to, da bodo na njenem ozemlju zgradili letalska oporišča atlantskega pakta.

New Delhi. — Za mednarodno rešitev vprašanja prepovedi atomskega orožja je predsednik indijske vlade Nehru predlagal nov načrt, ki obsega štiri točke in predvideva prenehanje eksplozij vodikovih bomb, popolno objavo vsega materiala o eksplozijah in rušilni moči teh bomb, in takojšen sestanek komisije za razorožitev, ki naj bi proučila razne dosežke predloge glede razorožitve.

Trst. — Lokalni tržaški tisk je nedavno trdil, da pride v Trst še nadaljnjih 1500 ameriških vojakov in bi skupno število tamkaj stacioniranih posledje znašalo 5000 mož. Predstavnik štaba ameriških enot v coni A tržaškega ozemlja je te vesti zanimal in izjavil, da bo ostalo število vojakov nespremenjeno. Dodal je še, da bodo prišli novi vojaki le kot zamena sedanjih, ki odhajajo na druga področja.

Washington. — Predsednik ZDA Eisenhower je ob peti obletnici podpisa Atlantskega pakta izjavil, da predstavlja ta pakt zvezo za ohranitev miru in vzajemne obrambe in je močna trdnjava svobodnega sveta. Prav tako je Atlantski pakt po Eisenhowerjevih besedah simbol enotnosti svobodnih ljudi v dobi velikih nevarnosti.

Parlament slovenskih planincev je zasedal

Planinska zveza Slovenije, ena najmočnejših družbenih organizacij v Sloveniji je imela minulo soboto in nedeljo svojo III. redno skupščino v Mariboru. Delegati 83 planinskih društev kot zastopniki in odposlanci skupno preko 35.000 članov ter številni gostje, med njimi tudi zastopnika Slovenskega planinskega društva Celovec, predsednik Lubo Urbajs in tajnik Danilo Kupper, so se udeležili te skupščine.

Na čast zasedanju planinske skupščine so z vseh javnih zgradb ter s hotela Orel, kjer je skupščina zasedala, zapolnile zastave, nad cestami so transparenti pozdravljali planince, številna mariborska podjetja pa so posebno okrasila svoje izložbe s planinskimi slikami, z razstavljanjem planinskih, plezalnih rekvizitov in podobnih stvari ter z napisi, ki so izrekli dobrodoščilo slovenskim planincem v Mariboru. Predsednik mestnega ljudskega odbora v Mariboru, tov. Miloš Ledinek je v soboto popoldne priredil sprejem za najvidnejše predstavnike slovenskega planinstva, na katerega pa sta bila povabljena tudi naša zastopnika.

Zasedanje III. redne skupščine se je začelo v soboto popoldne. Otvoril ga je predsednik Planinske zveze Slovenije, tov. Fedor Košir in po izvolitvi raznih delovnih komisij so sledili pozdravni nagovori zastopnikov oblasti, drugih političnih in družbenih organizacij ter gostov. Med drugimi je skupščino v imenu Slovenskega planinskega društva Celovec pozdravil tudi tov. Danilo Kupper, ki se je zahvalil za povabilo in posebno naglasil, da za nas planince pojem »zamejski Slovenci« pravzaprav nima veljave, kajti za nas gore niso in ne morejo biti nikake meje, najmanj pa »naravne meje«, kot jih imenujejo gotovi šovinistični krogi na

Koroškem, marveč so gore, po katerih si segamo v roke kot bratje z brati; pri tem pa tudi ne izgublamo izpred oči plemenite naloge, da popeljemo s seboj planince-sodeželane avstrijske narodnosti, da bi v korist vseh tu zavladalo in se utrdilo čimprej tudi najiskrenejše prijateljstvo med obema sosednima narodoma. Na koncu je želel skupščini najuspešnejše in plodnosno delo za napredek in še višji podvig slovenskega planinstva.

Izredno živahno je potekalo delo skupščine. Komisije so zasedale in o delu na posameznih planinskih področjih razpravljale do pozne noči. Drugi dan pa je skupščina sprejela poročila komisij in sklepala o njihovih predlogih. Odobrila je letne račune in sprejela smernice za nadaljnje delo. Volitve upravnega, nadzornega in glavnega odbora so bile odraz polnega zaupanja, ki ga imajo slovenski planinci do svojega vodstva, kajti skoraj v celoti so v nove odbore bili izvoljeni spet stari, izkušeni funkcionarji s predsednikom Fedorjem Koširjem na čelu.

Na koncu zasedanja je skupščina podelila še častne znake zaslužnim slovenskim planincem. Zlati častni znak je prejel tov. Jelinčič iz Trsta za svoje odlično in dolgoletno delo v korist slovenskega planinstva med prebivalstvom Primorske. Izročen mu je bil na licu mesta. Številnim zaslužnim planincem, med njimi tudi Janezu Miloniku iz Zahomca, svoječasnemu soustanovitelju zilske podružnice, pa so bili podeljeni srebrni častni znaki, ki jih bodo slavljencem izročili ob posebni proslavi.

Skupni izlet k Mariborski koči na Pohorju v nedeljo popoldne je bil družabni zaključek III. redne skupščine Planinske zveze Slovenije — parlamenta slovenskih planincev.

— or.

Mednarodni dan zdravja — praznik medicinskih sester

7. aprila 1948 je bila uradno razglašena ustava Svetovne zdravstvene organizacije. Zato se ta dan vsako leto praznuje kot svetovni dan zdravja z namenom, da bi se med najširšimi plastmi naroda zbudilo zanimanje za zdravje in zdravstvene probleme.

Svetovna zdravstvena organizacija ima med vsemi organizacijami Združenih narodov najbolj vidne uspehe v mednarodnem sodelovanju in je že doslej veliko pripomogla k izboljšanju splošnega zdravstvenega stanja zlasti v zaostalih in manj razvitih deželah. Naj omenimo samo njeno akcijo za zatiranje malarije v svetu, ki je desetine milijonov obvarovala okužbe in stotisočem rešila življenje. Njeno osnovno vodilo je spoznanje, da ne more biti v svetu splošnega zdravja, dokler nad dve tretjini vseh ljudi živi v pomanjkanju, in da morajo zato bolj razvite dežele pomagati zaostalim in manj razvitim do napredka in blaginje, če hočemo doseči, da bo svet zdrav, napreden in miroljuben.

Letos ima mednarodni zdravstveni praznik še prav poseben pomen. Praznujemo 100-letnico življenja in delovanja ugledne in nepozabne žene, ki je postavila delo civilnih bolniških sester in vso strokovnost sester na trdna tla. To je Florence Nightingale, znana zlasti iz vojne na Krimu, kjer so bili ranjenci še dokaj prepuščeni sami sebi, nespretnim moškim rokam tovarišev in usmiljenju ali neusmiljenju mimoidočih. Zbrala je skupino civilnih žena in šla z njimi negovat ranjence. Delala je noč in dan. Vse noči je hodila okrog bolnikov, zaradi tega ji še danes pravijo »gospa z lučjo«. Prinesla pa ni luči samo ranjencem, postavila je luč naprednega duha v vso dotlej še močno zastarelo nego bolnikov. Trdila je, da za uspešno nego ranjencev in bolnikov še ne zadostuje sočutje, usmiljenje in plemenita človečanska prizadevnost — lajšati bolečine, temveč da je v borbi proti smrti treba predvsem — znanja, izkušenj in spretnosti. Zaradi tega je ustanovila prvo strokovno šolo za civilne sestre v Londonu, katere tradicije so še dandanes osnova za moderno šolanje sester.

Da bi pa bila slika in spomin na svetli lik »gospa z lučjo« res živa in da bi dala poudarka njenim naslednicam, med katerimi je tudi pri nas mnogo primerov njene vzvišenega lika, je Mednarodna zdravstvena organizacija sklenila, da naj se letošnji praznik — 7. april — praznuje kot praznik medicinskih sester pod geslom: »Medicinska sestra — pionir zdravja«.

Dandanes ni delo medicinske sestre omejeno le na ozko delovno področje ob bolniku ali poškodovancu. Medicinska sestra ima v javnem zdravstvu kaj pestro in kaj častno mesto! Saj je sodobna sestra zaposlena poleg nege in skrbi za bolnika v fi-

zičnem, socialnem in duševno-higienskem oziru še z zdravstveno-vzgojnim in zdravstveno-preprečevalnim delom pri bolnikih, med njihovimi svojci in med zdravimi varovanci zaščitnih zdravstvenih ustanov, pa tudi med širokimi plastmi ljudstva. Tudi je, kot hišna zdravstvena obiskovalka, svetovalka družinam, ne samo v zdravstvenem, temveč tudi v socialnem in človeškem oziru. Ker je njeno mesto, zlasti po preteku časa in pridobitvi širših izkušenj, tudi vzgojno, zato je od nje odvisna strokovna in človeška raven možnega zdravstvenega osebjia, ki ji je za-

upano v sodelovanje, vzgojo in nadzorstvo. Dragocena in nenadomestljiva je njena pomoč zdravniku pri posegih in storitvah, ki so potrebne za razpoznavo bolezni ali njeno zdravljenje. Medicinska sestra sodeluje tudi pri šolski higieni in upravljanju zdravstvenih ustanov vseh vrst.

Letošnji mednarodni dan zdravstva nudi priliko, da opozorimo tudi našo žensko mladino na vzvišeni poklic medicinske sestre kot lep življenjski smoter za sleherni, ki čuti v sebi nagnjenje in veselje za zdravstveno-socialno dejavnost.

Naša mladina povabljena na festival v Istri

»Hrvatsko-slovenskega mladinskega festivala« v Istri, ki bo v dneh od 30. maja do 6. junija, se bo predvidoma udeležilo okrog 20.000 mladincev iz Hrvaške in Slovenije. V dneh festivala bodo po vseh krajih Istre nastopali hrvaški in slovenski mladinski pevski in harmonikarski zbori ter folklorne in igralske skupine. Festival bo dosegel svoj vrhunec z zaključnim mitingom v nedeljo 6. junija v Kopru. Tu bodo nastopili združeni pevski zbori, mla-

dinske godbe, načrtovane so tudi kolesarske in motorne dirke, regata na vodi, letalski miting, za zaključek pa splošno mladinsko veselje.

Naša Zveza slovenske mladine je te dni prejela od Ljudske mladine Slovenije povabilo, da se s skupino predstavnikov udeleži festivala v Kopru in da po možnosti na festivalu tudi aktivno sodeluje s samostojnim nastopom. Festivala se bo udeležila tudi mladina iz Trsta in Gorice.

NOVE KNJIGE

JUGOSLAVIJA

Iz zdravih korenin močno drevo, Janko Moder. I. del, 2. snopič. (Družba sv. Mohorja v Celju, 192 str., br.)

Družba sv. Mohorja iz Celja je začela za stoletnico svojega obstoja izdajati zgodovino te najstarejše slovenske ljudske založbe pod naslovom »Iz zdravih korenin močno drevo«. Izpod peresa temeljitega poznavatelja zgodovine Mohorjeve družbe Janka Modra je kot redno knjigo za ude za leto 1954 izšel decembra 1953 prvega dela drugi snopič. Pisatelj v tem delu ne obravnava zgolj zgodovine te vsenarodne knjižne ustanove, temveč nas ob zgodovini seznanja tudi z možni in duhovni tokovi časa, ki ga opisuje. Ze dosedanje delo kaže, da bo celotna zgodovina Mohorjeve družbe lep doprinos k spoznavanju tudi naše vseobče zgodovine.

Biblioteka in publikacije Slovenske akademije znanosti in umetnosti v letih 1938 — 1951, Primož Ramovš (Slovenska akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani, 140 str., br.)

V prvem delu publikacije je poleg zanimivega opisa zgodovine biblioteke Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU) podan tudi pregled publikacijskih zamen, iz katerega je razvidno hitro naraščanje zanimanja tujih znanstvenih ustanov za publikacije SAZU v Ljubljani, saj je samo od leta 1947 pa do leta 1951 naraslo število od 34 domačih in 56 inozemskih na 61 domačih in 258 inozemskih znanstvenih zavodov, s katerimi je biblioteka SAZU redno menjala izdane publikacije. Tudi na področju izdajanja različnih znanstvenih publikacij je SAZU — kakor sle-

di iz drugega dela predmetne publikacije — napravila po osvoboditvi silen korak naprej in dosegla leta 1951 z ednajstimi edicijami najvišje letno število, medtem ko je izšlo v založbi SAZU od 1938 do 1951 skupno 64 različnih znanstvenih del.

Primož Ramovš je v tem svojem spisu kot bibliotekar podal zanimiv pregled ustroja in delovanja biblioteke Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani ter s tem posredoval zanimiv material, objavljen v slovenskem in francoskem jeziku.

AVSTRIJA

Ich gestehe alles, roman, Johannes Mario Simmel (Verlag Paul Zsolnay, Hamburg-Wien, 380 strani, pl. 69.— šil.)

Johannes Mario Simmel nam v knjigi, ki jo je posvetil znanemu filmskemu režiserju Willi Forstu, v privlačnem jeziku pripoveduje, kako je junak romana filmski pisatelj Chandler po pustolovščinah in skušnjavah, po nezmenem ljubezenskem življenju spet našel pot do poštenega življenja.

Pisatelj, ki je kot avtor raznih filmskih del sam neposredno povezan z življenjem v filmskem svetu, je uspel v živih in življenja polnih slikah prikazati tisti svet, ki ga mnogi za dogodki na filmskem platnu ne morejo in ne zajo slutiti, svet zapeljive romantike in neusmiljenega realizma.

Mila toplota, katera odseva iz vsakega poglavja, bo avtorju, ki je znan tudi po drugih literarnih delih, pridobila mnoga srca.

Navedene knjige kakor tudi vse druge knjižne izdaje, časopise in revije lahko dobite oziroma naročite v knjigarni »Naša knjiga« v Celovcu.

Teden jugoslovanske glasbe na Dunaju

Na Dunaju bodo ta mesec priredili teden sodobne jugoslovanske glasbe. Zaenkrat sta v načrtu dva koncerta dunajskih simfonikov pod vodstvom jugoslovanskih dirigentov, dva solistična koncerta in en komorni ter razstava jugoslovanskih glasbenih izdaj. Prireditve na Dunaju bodo v zamenjavo za koncerte, ki so jih imeli prejšnji mesec avstrijski glasbeniki v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani.

Razstave jugoslovanskih fresk navdušujejo tujino

Jugoslovanske srednjeveške freske, ki so jih v kopijah prikazali najprej na razstavah v Londonu in Utrechtu, so vzbudile veliko pozornost v umetniških krogih in v široki javnosti tudi v Nemčiji, kjer so konec marca zaključili razstavo v Düsseldorfu, velikem kulturnem središču srednje Evrope. Ugledni časopisi kot so »Bremer Nachrichten«, »Kölnische Umschau«, »Frankfurter Allgemeine Zeitung« in drugi so navdušeno pisali o razstavljenem gradivu. Iz Düsseldorfa bodo razstavo prepeljali še v Bruselj, Zürich, skandinavske države, nato pa v Hamburg.

Festival vojvodinskih študentov

V Zrenjaninu bo letos avgusta festival vojvodinskih študentov. Razen 800 študentov iz Vojvodine in Srbije bodo na festivalu sodelovale tudi študentske organizacije iz Grčije, Turčije, Avstrije, Francije in drugih držav. Na festivalu bodo nastopale dramske, narodopisne, baletne in glabene skupine, program pa bo obsegal tudi branje izvirnih znanstvenih in leposlovnih del ter raznovrstna športna tekmovanja.

Novi film »Quo vadis?«

V kratkem bodo v raznih kinematografih začeli predvajati Metro-film »Quo vadis?«. Gre tukaj za najdražji proizvod filmske industrije sploh. Film, ki ima za vsebino znani Sienkiewiczov roman enakega naslova, v režiji Merwyna le Roy ne prikazuje toliko moralne propasti rimske družbe za časa cesarja Nerona, temveč slika bolj življenje in hotenje ponižanega in razžaljenga ljudstva, ki se je oprijelo velikih vrednot krščanstva. Barvasti film hkrati veličastno prikazuje tedanji Rim, cesarsko palačo in ostalo arhitekturo itd. Med igralci daleč presega vse ostale Peter Ustinov v vlogi cesarja Nerona.

V nasprotju k silni želji, da bi bil film dostopen tudi mladini brez izjeme, smo mnenja, da surove scene v areni nikakor niso prikladne, da bi vzgojno vplivale na razvoj mladine. Surovosti je mladina v komaj minuli vojni toliko doživela, vide-la in na lastni koži spoznala, da ne kaže mladini prikazovati surovosti tudi še v filmu.

Dr. Mirko Rupel:

18

SLOVENSKI JEZIK

Pri vseh samostalnikih pa ne moremo določiti spola po naravi. Kako naj ga določimo za besede *nož, grad, njiva, jabolko, mesto, nit, ljubezen, polje*? Ker nam torej ni mogoče določiti spola za vse samostalnike po naravi, ga ločimo po slovnici obliki in po rabi besede. V slovensščini so samostalniki:

1. *m o š k e g a* spola, če se končujejo na soglasnik in imajo v drugem sklonu obrazilo *-a* ali *-u*: *nož, noža; rake, raka; jelen, jelena; delavec, delavca; grad, gradu; zid, zidu; med, medu*;

2. *ž e n s k e g a* spola, če se končujejo na *-a* ali pa na soglasnik in imajo v drugem sklonu obrazilo *-e* ali *-i*: *lipa, lipe; njiva, njive; gora, gore; žena, žene; ovca, ovce; — nit, niti; kost, kosti; ljubezen, ljubezni; uš, uši*;

3. *s r e d n j e g a* spola, če se končujejo na *-o* ali *-e*: *mesto, jabolko, drevo; polje, sadje, tele*.

Kakor marsikatero pravilo, ima tudi to izjeme. Samostalniki na *-a*, pravi pravilo, so ženskega spola, in vendar ne bomo tega trdili za besede *oča, vojvoda, sluga* ali *Matija, Luka, Jaka*. Vsi ti samostalniki so moškega spola. Rekli bomo, da se pri nekaterih samostalnikih ravna spol samo po naravi.

Dekle in fant sta po našem pravilu srednjega spola (ker se končujeta na *-e*), in res lahko rečemo lepo *dekle* in *nemarni fant*. Prav tako pa smemo reči: *lepa dekle* in *nemarni fant*. Prvič se je spol ravnal po slovnici obli-

liki (po obrazilu), drugič pa po naravi. Taki primeri pa niso pogostni.

So tudi samostalniki, ki menjavajo spol. Tako lahko rečemo *široka pot* (ženski spol), a tudi *krizev pot* (moški spol). Pravimo, da je kdo na *pravem sledu* (m. sp.), a tudi, da je v snegu *nova sled* (ž. sp.). Govorimo o *jenskem lovu* (m. sp.) in o *obilni lovi* (ž. sp.). Ti samostalniki menjavajo poleg spola tudi obrazila.

Števílo

Samostalniki izražajo s posebnimi obrazili tudi število bitij ali stvari: *konj počiva; konja sta v hlevu; konji se pasejo; — lipa je ozelenela; pred hišo sta dve lipi; lipe cvetó; — mesto je ob reki; mesti sta se strnili v eno; naša mesta niso velika*.

Slovensščina rabi tri števila: *e d n i n o* (konj, lipa, mesto), *d v o j i n o* (konja, lipi, mesti) in *m n o ž i n o* (konji, lipe, mesta). Navadno ločijo jeziki samo ednino in množino, naš jezik pa je ohranil še dvojino, kakor jo je poznala praslovščina in indoevropsčina; po tej strani je slovensščina znamenita.

Nekateri samostalniki se rabijo samo v množini, a pomenijo tudi en sam predmet: *človek ima usta; vrata so zaprta; tam so duri; jasli so v hlevu; prinesli gosli*. Taki samostalniki nimajo ustrezne edninske oblike. Če rečem: *na vsa usta je zijal*, in: *vsaa usta v dvorani so zijala vame*, se ednina nič ne loči od množine.

Kadar govorimo splošno o delih telesa ali o stvareh, ki jih imamo po dvoje, navadno rabimo množino in ne dvojine: *nehaj že vendar, saj me že ušesa bolijo* (ne: *ušesi bolita*); *kolena so se mu šibila, noge so mu odpovedale; pozabil sem rokavice; ti škornji so novi*. — Le kadar hočemo

poudariti obojnost, rabimo dvojino s števnikom: *izgubil je obe roki*.

Snovna imena rabimo navadno samo v ednini: *voda je prozorna; sol je slana; naš vsakdanji kruh; žito je drago*. Zato ne moremo reči: *dva kruha* ali *tri soli*, temveč *dva kosa kruha, tri zrna soli*. Če jih rabimo v množini, jim dajemo drugačen pomen; v stavku *kadar se taja sneg, naraščajo vode* je *vode* skupna označba za vseh vrst studece, potoke in reke; če rečemo *žita lepo kažejo* mislimo na žitna polja.

Sklanjatev

Gora je visoka. Tam za deveto *goro*. Na *gori* gori kres. Radi hodimo po *gorah*.

V teh stavkih ima samostalnik *gora* različne oblike, četudi pomeni zmeraj isto stvar. Če bi hoteli ohraniti zmeraj isto obliko, bi spoznali, da jezik tega ne dopušča. Kadar večemo besede v stavek, jim spreminjamo oblike, kakor zahteva misel in zveza. Pravimo, da besede pregiblamo. Pri samostalniku imenujemo tako pregibanje *sklanjanje*; samostalnike sklanjamo. Posamezne oblike so *s k l o n i*.

V naslednjem odstavku je uporabljen samostalnik *lipa* v vseh sklonih ednine:

Lipa je bila našim prednikom sveto drevo. Še dandanes skoraj ni večje vasi, ki ne bi imela mogočne *lipe* za središče. Med ljudstvom gre glas, da strela *lipi* ni nevarna. *Lipo* radi zasajajo, ker daje gosto senco in je kljub mehkeemu lesu kaj trdoživa; lipov cvet pa je dober za čaj. A ne samo človek, z *lipó* se okorišča tudi drobna žival. Le postoj spomladi *pri lipi*, kadar je v cvetju, in poslušni, kako brnenje prihaja iz vej!

(Dalje prihodnjič)

KOLEDAR

Petek, 9. april: Tomaž
Sobota, 10. april: Mehtilda
Nedelja, 11. april: Cvetna nedelja
Ponedeljek, 12. april: Julij
Torek, 13. april: Hermenegild
Sreda, 14. april: Justin
Četrtek, 15. april: Veliki četrtek

SPOMINSKI DNEVI

9. 4. 1943 Krvnik Freissler izrekel krvavo kruto obsodbo nad trinajstimi selskimi žrtvami.
10. 4. 1940 Nemčija napade Dansko in Norveško — 1944 Enoto vzhodnokoroškega partizanskega odreda napadle Nemce pri Št. Janžu v R.
11. 4. 1744 Rojen v Kamniku pisatelj Jurij Japelj — 1864 Ustanovljena Slovenska Matica, France Levstik je postal njen tajnik.
12. 4. 1848 „Novice“ so objavile poziv, naj zahtevajo Slovenci zedinjenje vseh slovenskih pokrajin v eno upravno celoto — 1912 Umrl v Krškem slovenski pisatelj Janez Mencinger — 1945 Umrl prezident ZDA Franklin Roosevelt.
13. 4. 1855 Rojen v Poljanah nad Skofjo Loko slikar Jurij Šubic.
14. in 15. 4. 1942 Nasilna izselitev koroških Slovencev v tujino.
15. 4. 1941 Razpad jugoslovanske vojske, beg kralja in vlade v inozemstvo ter začetek upora pod vodstvom KPJ proti okupatorjem.

Žitara ves

Preteklo nedeljo smo imeli zopet enkrat priliko, videti in slišati na našem odru goste, in sicer tokrat iz neosvobojene Gorice. Igralska skupina SPD Doberdob nam je uprizorila igro »V Ljubljano jo dajmo«. Kljub nezadostni reklami s strani SPZ kot tudi s strani svetnega društva samega se je nabralo precejšnje število ljudi. V imenu društva je goste in občinstvo pozdravil tov. Hobel Nanti, nakar se je pričela veseliga. V prvem dejanju, kjer ni toliko dejanja, marveč le bolj pogovor, se igralci niso mogli prav razživeti, a potem vedno bolj. Zlasti dobro in doživeto so podali svoje vloge Gašper, Marica in Pavel, toda tudi drugi niso dosti zastajali. Zlasti poudariti je treba to, da so govorili vsi lepo počasi, razločno in dovolj glasno. Z burnim aplavzom, ki je sledil vsakemu dejanju, je občinstvo pokazalo, da jim je izvajanje igralcev všeč. Že v drugem, zlasti pa v tretjem dejanju so se igralci razživeli in z njimi vred tudi občinstvo, tako, da je bil zaključek prav vesel.

Po končani prireditvi pa je bila za goste že pripravljena večerja, katero so si pošteno zaslužili. Ko so povečerjali, smo se jim pridružili še drugi in vladalo je veselo razpoloženje. Pesem za pesmijo se je vrstila. Včasih so zapeli gostje katero, vmes pa naši fantje iz Gorič, »goriški kvartet«, ki je z lepim, ubranim petjem navdušil nas vse. Kar težko smo se ločili drug od drugega, čeprav smo prebili skupaj par ur. Toda preden smo se ločili, smo se dogovorili, da se kmalu zopet vidimo in sicer, obiskati jih hočemo tudi mi. Upamo, da bo to kmalu.

Tako smo se torej polni najlepših vtisov poslovili in naši prljubi bratje so se odpeljali proti Celovcu. Kličevo jim: Na skorajšnje svidenje!

Libuč

Minuli petek se je primerila v gostilni pri Obertavču tragična nesreča, ki se je končala s smrtnim izidom. Adolf Müller, 44-letni železniški upokojenec iz Št. Jurja je hotel nakrmiti konja ter je šel po lestvi na skedenj po seno. Preden je prilezel do kraja, je po nesrečnem naključju padel nazaj in utrpel smrtonosne poškodbe. Zlomil si je ključnico in rebre. Poškodbe so bile tako usodne, brčkone tudi notranje krvavitve, da jim je ponesrečeni podlegel še isti popoldne.

V nedeljo popoldne so tako tragično preminulega Adolfa, ki zapuščala ženo in šest otrok, ob številni udeležbi vaščanov, znancev in delavskih tovarišev spremili k zadnjemu počitku na libuško pokopališče. Žalnega sprevoda se je udeležila libuška požarna bramba, železničarji, zastopniki krajevnih carinskih in orožniških oblasti, libuški župan Osterman ter številno prebivalstvo iz vse okolice. Žalne koračnice je pokojnemu zaigrala libuška kapela pod vodstvom kapelnika Zagarja.

Preostalim, ženi in otrokom, velja iskreno sožalje!

Po naši zemlji

Obljube tudi obvezujejo

(Ob volitvi župana v Bilčovsu)

Minulo soboto je bila tudi v naši občini volitev župana. Že vnaprej je bilo pričakovati, da bo po volilnem izidu pripadel župan listi iz skupne postelje VdU-ÖVP, ki so se združili v »Heimatliste«. Uspelo jim je z raznimi krilaticami, da jim je nasledlo 222 volivcev, med temi mnogo kratkovidnih socialistov in so tako dosegli šest odbornikov. Skupina »Zveza kmetov in delavcev« je zadovoljivo odrezala ter pridobila s 162 glasovi štiri mandate in zastopa eno tretjino vseh volilnih upravičencev. Pri sklepih v občinskem odboru bo torej v polni meri soodločevala, ker brez sodelovanja teh štirih odbornikov se ne morejo biti sklepe.

Za župana je bil torej izvoljen prvi kandidat »Heimatliste« s šestimi proti štirim glasovom. Po zaprisegi je novi župan podal izjavo, v kateri je med drugim zagotovil, da bo v svoji funkciji posloval popolnoma nepristransko samo za dobrobit vseh občanov brez razlike.

Nato je spregovoril novoizvoljeni podžupan Janko Ogris st. in v imenu »Zveze kmetov in delavcev« izjavil med drugim naslednje: »Veseli nas dejstvo, da smo iz ust novoizvoljenega župana čuli besede, s katerimi obljublja, da bo svoje delo vršil nepristransko, sporazumno, samo v dobrobit vseh občanov brez razlike prepričan. Ta izjava je tem bolj razveseljiva, če ugotovljamo, da se besede župana nikakor ne strinjajo s programom

njegove volilne grupe »Heimatliste«, ki je bil za nas nesprijemljiv in v več primerih celo žaljiv«. Nadalje je podžupan zagotovil županu pri izpolnjevanju nalog vso pomoč od naše strani z besedami »če boste izvajali vaše naloge po ravnokar povedanem programu«. Nadalje je poudaril, da se »Zveza kmetov in delavcev« zaveda, da zastopa eno tretjino volivcev v občini. Naša dolžnost je, da bomo te volivce in volilni program odločno zastopali in sicer predvsem, kar je županu gotovo znano, da se bomo prizadevali za ustvarjanje dobrih pogojev za mirno sožitje vseh občanov brez razlike, za enakopravno ravnanje z vsakim, ki pride v občinski urad po opravkih, navsete in pomoč. »Naše sodelovanje zagotavljam, če se bodo enakopravno upoštevale želje in zahteve nas in naših volivcev in sem prepričan, da se župan zaveda nujnosti naše podpore, ker brez nas je delo v občinskem odboru nemogoče. Gotovo se ne bo težko znajti na enakopravni pravični podlagi pri skupnem delu za dobrobit naše občine.«

H koncu je podžupan izjavil upanje, da so bile besede gospoda župana resno mišljene in ne bo ostalo le pri obljubah, ker župan je zastopnik vsega prebivalstva v občini in ne samo enega dela, pristahev VdU-ÖVP, temveč je zastopnik vseh prebivalcev v občini, med katerimi slovensko prebivalstvo ni najzadnje. Naši odborniki bodo skrbeli, da bo ostala enakopravnost in pravica neokrnjena.

večini v gostilnah in prav posebno dobro obiskana je bila znana Breznikova gostilna, kjer so prostori pripravljeni, negovane pižaje in dobra kuhinja ter solidna postrežba, poleg tega pa obrat na ugodnem mestu.

*

Nameščeneec pri kleparskem mojstru Schipeku v Pliberku in bodoči naslednik tega obrata, Gregor Wretschmig, Mlinarjev iz Libuč, je priden in brijten fant. Od narave ima žal hibo sluha, da je skoraj gluha. S svojo pridnostjo in vztrajnostjo pa je kljub temu z dobrim uspehom izdelal kar dva mojstrska izpita. Preteklo leto je naredil izpit za kleparskega mojstra, nedavno letos pa še izpit za steklarskega mojstra. Vsi, ki mladega mojstra poznajo, se z njim veselijo tako lepega uspeha v njegovi poklicni stroki ter mu iskreno čestitajo.

St. Janž v Rožu

Minulo nedeljo nas je Slovensko prosvetno društvo »Svoboda« iz Loge vasi razveselilo s svojim obiskom. Za uvod so nam v nabito polni dvorani pri Tišlerju logaveški pevci pod spretnim vodstvom pevovodje Aichholzerja najprej zapeli svoj moto: »Od jezera čez Logo ves...«, nato pa so dodali še nekaj narodnih. Dobro zapeta lepa domača pesem je vse številne poslušalce zelo navdušila in so jo z veliko hvaležnostjo sprejeli.

Sledila je uprizoritev drame »Krivo-prisežnik«. Čeprav so bili igralci po večini mladi začetniki, so dogajanje igre brez izjeme vsi prav dobro podali. Ugajala nam je čista pravilna izgovorjava, ker je brez dvoma uspeh spretnega režiserja Stanka Černica. Igra sama na sebi je težka, toda zelo poučna. Pokaže nam, kam vodi brezmejna lakomnost in pohlep po imetju, ki se ne ustraši niti zločina, ko pohlepnež strelja celo na lastnega sina, samo, da bi si mogel obdržati tuje premoženje ter še nadalje predstavljati v javnosti uglednega premožnega človeka.

Po igri so nam spet postregli pevci z več lepimi pesmimi ter so želi za lepi užitek navdušeno ploskanje občinstva, ki je vedno ponovno zahtevalo »dajte še eno!«

Pripomniti moramo tudi, da se naš domači pevski zbor prav tako pridno vadi ter upamo, da ga bomo kmalu slišali na odru. Požrtvovalni centralni pevovodja in znani skladatelj Pavle Kernjak se ne ustraši dolge poti ter pride vsako sredo zvečer in vadi naš zbor, ker še doslej sami nimamo svojega pevovodje.

Št. Rupert pri Velikoven

V nedeljo, dne 11. t. m., praznuje svoj 60. rojstni dan širom vse naše Koroške znani in priljubljeni revizor Zveze slovenskih zadrug v Celovcu tov. Tomo Kupper. Tihemu praznovanju v krogu družine se pridružujejo nameščenci zadrugne centrale, ki ob tej priliki

iskreno čestitajo svojemu starosti. Odborniki Zveze slovenskih zadrug prisrčno stiskajo roko dolgoletnemu svojemu vrstniku, odborniki in poslovodje zadrug pa še s posebno zahvalo želijo še mnogo življenjske sile svojemu revizorju.

Tovariš revizor Tomo Kupper je v svojem požrtvovalnem delu v odgovornem svojstvu revizorja naše slovenske zadrugne organizacije znal povezati s strogo nepristransko poklica vedno in povsod tudi razumevanja polno toploto svojega prvotnega poklica učitelja. Tako je bil posebno mlajšim zadrugnikom pri svojem delovanju pripravljeni vodnik do strokovnega znanja in predanosti zadrugni ideji v službi ljudske skupnosti. Za to delo so mu danes hvaležni številni zadrugniki in obiskovalci tečajev, ki jih je vodil ali na njih sodeloval.

Revizorju T. Kupperu ob 60. rojstnem dnevu za vse njegovo delo v službi našega ljudstva izrekata še posebno priznanje Slovensko šolsko društvo v Celovcu ter Ciril-Methodova družba v Ljubljani, katerih Narodne šole v Št. Petru in Št. Rupertu je dolga leta vestno upravljala.

Demokratska fronta delovnega ljudstva in »Slovenski vestnik« se pridružujeta dolgi vrsti gratulantov ter želita slavljencu še mnogo delovnih uspehov in prav mnogo let v krogu njegovih otrok, ki jih je vzgojil brez izjeme v zveste in predane člane naših vrst.

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

Sporočamo, da najavljenih koncertov prihodnje soboto in nedeljo v Št. Jakobu v Rožu, Št. Janžu v Logi vasi ne bo, ker so »Fantje na vasi« odpovedali gostovanje na Koroškem.

Slovensko prosvetno društvo »Bilka«
v Bilčovsu
vabi

na svoj OBČNI ZBOR, ki bo v nedeljo, dne 11. aprila 1954, ob 15. uri pri Miklavžu.

Pridite na občni zbor polnoštevilno, da se pomenimo o našem prosvetnem delu doslej in utremo poti v novo živahno dejavnost!

Kotmara ves

Naš novoizvoljeni občinski odbor sestoji iz 7 socialističnih odbornikov, 4 iz liste Heimatliste in enega odbornika imenske liste Miha Paka. Pri volitvi župana je bil spet izvoljen dosedanji socialistični župan Jožef Liendl, p. d. Kvančnik v Kotmari vasi. Dobil je osem glasov, namreč 7 socialističnih in enega imenske liste Mihe Paka. Heimatliste je svoje 4 glasove dala kandidatu iz svoje liste Jožefu Močivniku. Prvi podžupan je postal socialist Štefan Mandl, drugi od Heimatliste Jožef Močivnik, tretji pa spet socialist Karl Grasl. Za pregledovalce računov so bili postavljeni Štefan Mandl, Karl Grasl, Miha Pak in Perkonig Alojz.

Kratke vesti iz Koroške

V Goričah se je v sredo minulega tedna igral na cesti mali otrok Francej Rasser. Medtem je pridrvel v smeri iz Borovelj nek osebni avto, ki je podrl otroka na tla ter ga težko poškodoval na zadnjem delu glave. Voznik se je brezbržno odpeljal dalje. Ker se taki primeri večkrat dogajajo, je nujna naloga staršev in vzgojiteljev, da otroke svarijo pred nevarnostjo na cesti, ker cesta nikakor ni primeren prostor za igrišče za otroke.

*

V Svetni vasi je strmoglavil s svojim motornim kolesom 29-letni poštar Jožef Köllich. Pri padcu se je poškodoval na glavi in kolenu.

Z A G O S P O D I N J O I N D O M

Naučimo otroka pravilnega, razumskega učenja iz knjig

»Povejte, kako pa naj svojemu otroku pomagam pri učenju, ko pa sama nisem obiskovala glavne šole?« To je vprašanje, ki je s strani staršev prav pogosto.

Kaj naj storimo? Treba je otroku pomagati. Saj ni rečeno, da mu naj dajemo nauk. Že samo dejstvo, da se oče ali mati zanimata za zvezke, da prelistata tu in tam kak zvezek, da povprašata po tem ali onem problemu v šoli, da se zanimata za snov, da otroka ob pregledu ali podpisovanju šolskih nalog pohvalita ali grajata. Že samo to bo v večini primerov pozitivno vplivalo na otroka. Žal je le premnogo staršev, ki si mislijo in rečejo: »Uči se, da ne boš šel krave past!«

Vse preveč je staršev, ki se ne brigajo, kako se otrok uči skozi vse leto. Važno je le, kakšno spričevalo prinese na koncu leta. In tedaj se zlije nanj ploha psovka in graj. Tedaj sliši otrok vse mogoče očitke. In takrat je že prepozno.

»Kako in čemu naj mu sploh pomagam, če pa je itak ves prosti čas zamaknjen v knjige in se ne prestopa uči?« pravi nekateri starši. In »ali naj potemtakem zahtevam od njega še več, kakor zmore?«

Več od otroka ni treba zahtevati, zahtevati je treba le toliko, kolikor otrok zmore, kolikor je najnujnejše za šolo po-

trebno. Otroku je treba pomagati, ne pa ga samo opazovati in kregati. Večkrat se zgodi, da sedi otrok ves popoldan pri knjigi, a prinaša kljub temu slabe reče domov. V tem primeru se moramo vprašati: ali se res uči? Morda so pa njegove misli zaposlene kje drugje? Morda otrok iz kakršnih koli razlogov ne more osredotočiti svoje pozornost na učenje. Pristopimo k njemu in ga vprašajmo, kaj se je naučil. V najboljšem slučaju bo povedal nekaj prvih stavkov na pamet, nakar se mu bo zataknilo. Otroku ima morda voljo do učenja, pa si ne zna pomagati. Pomagajmo mu mi! Prečitajmo tisto snov sami večkrat na glas in mu (če v šoli ni razumel ali pazil) v kratkem povejmo vsebino. S tem mu dokažemo, da s samim buljenjem v knjigo res ne bo z učenjem nikamor prišel.

Navajati otroka, kako se naj nauči določeno snov, pa je tudi v prvi vrsti dolžnost učiteljev in profesorjev. Toda pokazati jim to samo nekajkrat ni dovolj, zato je potrebno, da tudi starši sami pomagajo šoli s tem, da prikažejo otroku večkrat način, kako se je treba učiti iz knjig. To prav gotovo ni težko in zmoreta tak način dela z otrokom tudi oče ali mati, ki nimata srednješolske izobrazbe.

Otroka je treba tudi že doma navaditi, da pričinja o vsaki učni snovi razmišljati. Tudi ni pravilno, da se otrok nekaj nauči, nato pa tega znanja ne zna koristno uporabiti. To je mehanično učenje, ki ima več negativnih posledic. Ena pglavitnih je ta, da otrok tisto, kar se brezmišlno nauči, kmalu pozabi, ali pa ne zna tistega, kar se je naučil, z drugimi besedami razložiti. Na to bi morale paziti tudi šole, nič manj pa seveda dom.

Naučimo otroka pravilnega učenja, razumskega in mehaničnega! Otroku mora tisto, kar se uči, tudi razumeti. V tem, da se naši otroci ne znajo učiti iz knjig, je ravno najpomembnejši vzrok slabega znanja in negativnih ocen.

Kadar režete čebulo, natakните na nož rezino krompirja, pa se vam oči ne bodo solzile. Prav tako ne boste solzni, če jo režete nad štedilnikom ali če žvečete pri tem kosček kruha.

Zelo priljubljene v letošnji pomladi bodo obleke iz karirastega kakor štrajfastega blaga. Na sliki vidite obleko iz majhno karirastega črno belega blaga. — Spodnji del krila je ozko ukrojen z dvema velikima žepoma. Rokavi so kimono in tričetrtinski. K obleki nosimo lahko pas iz istega blaga ali pa usnjen pas črne barve.

Z D R A V S T V E N I K O T I Č E K

Opekline so lahko zelo nevarne

Opekline so pri nas bolj pogoste kot je potrebno, če bi bili ljudje previdnejši. Posode z vročo vodo, lugom, mlekom itd. se postavljajo tako, da se bodisi lahko prevrnejo, bodisi, da človek vanje pade. Posebno pazimo na otroke, ker so jim opekline posebno nevarne. Enako neprevidno se ravna z ognjem, s petrolejkami, bencinom, pa tudi z drugimi tekočinami kot kislinami in lugi.

Nesrečneža, ki se mu je vnela obleka, ne pustite tekati, temveč vrzite nanj odejo ali plašč in ga povaljajte po tleh. S tem zadušite ogenj in preprečite hudo nesrečo.

Če je opečena ena petina kože, je življenje na tehtnici, če ena tretjina, je smrt skoraj neizogibna.

Skozi opečeno kožo se izgublja toplota in se izceja dragocena tekočina. Zato moramo opečenca greti in mu dajati toplih pijač kot čaj, kavo, mleko. Tudi vodo in šilce žganja sme dobiti. Mehurje pustite na miru! Opečen del telesa pokrijte na debelo z brezkužnim blagom. Če je opečena roka ali noga, jo naredite negibno in poskrbite za prevoz v bolnico. Samo nezadostne opekline na majhnem delu telesa smejo ostati v domači oskrbi. Opekline ni nevarna le prve dni, temveč še potem,

ko mislimo, da je opečenec najhujše že prebolel. Prva obveza je marsikdaj odločilna. Ne inficirajte opeklin. Ne dajajte na opekline mazil, olja, moke, otrobov ali listja, temveč samo suhe, čiste sterilne krpe.

Opekline z lugom in kislinami dolgo spirajte s čisto vodo. Nato jih sterilno obvežite. Opečene ude napravite negibne.

Hkrati ni mogoče odpraviti starih navad. Mnogi ljudje bodo vsaj pri manjših opeklinah pač tudi v bodoče jemali domača zdravila. Kot najmanj škodljivo domače zdravilo se priporoča jajčni beljak. Z njim namažemo svežo opekline. Počakamo, da se posuši, nato opekline sterilno obvežemo.

Ali res pred spanjem ne smemo jesti?

Zakaj pa ne? Celó nasprotno je dokazano! Če zvečer, preden ležete v posteljo, použijete nekaj žlic juhe ali popijete kozarec mleka, boste svojemu nočnemu počitku le koristili. Prebavnim organom bo potrebna za njih delo kri, ki se bo zbrala v trebušni votlini, in videli boste, kako lepo in lahko boste zaspali.

Več cvetja na naše vrtove

Prav in potrebno je, da pridno in skrbno gnojimo na naših vrtovih zelenjadi in sočivju, ne smemo pa pozabiti cvetic, s katerimi poživljamo okolja naših hiš in vasi. Nič ni lepšega kakor pogled na lepo urejene gredice cvetic pred hišami, za hišami ali kje drugod, pa če je to cvetje še tako navadno in preprosto.

Znani in zelo priljubljeni so raznobarni z ajčkiki, ki cveto od poletja do jeseni, dokler ne ustavi rasti hladno vreme. Njim vredne družice so velikocvetne cinije. Seme obeh posejemo lahko že

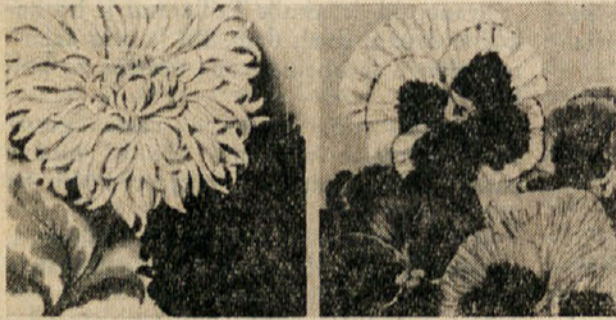
ju precej na redko gomolje dali j. Močne poganjke privezujemo h kolom, da jih ne polomi veter ali upogne teža velikih cvetov. V tem času sadimo tudi razne čebuljnice. Najbolj priljubljene so mečnice ali gladijole.

Misliti moramo tudi na zgodnjo pomlad, ko še ni letnih cvetic, in gojiti dvoletnice. V ta namen vsejemo v juliju na dobro pripravljeno gredico z rahlo prstjo mačeh, ki jih v septembru ali lahko še v oktobru presadimo na okrasne gredice. Prav tako si lahko vzgojimo mične potočnice. Da seme bolje skali, je potrebno, da posejane gredice zasenčimo ali pokrijemo setev s kako ponjavo. Kar smo povedali o vzgoji mačeh in potočnic, velja tudi za vzgojo velikocvetnih marjetic. Vse te tri cvetice zelo lepo poživljajo domačije in vrtove.

Vrtno in turške nageljne sejemo že v juniju. Dovolj odrasle posadimo na kraj, kjer naj v prihodnjem poletju cveto.

Poleg navedenih enoletnic in dvoletnic imamo zelo lepe trajnice, to so cvetice, ki rasto lahko več let na enem mestu.

O teh se bomo pomenili drugič.

marca v zabojčke, ali v aprilu in še v začetku maja kar na gredo. Tema dvema vrstama delajo lepo družbo astra. To cvetje je prav primerno za šopke, ker se dolgo drži v posodah.

Med navedene cvetice posadimo v ma-

vidim, da je bil moj strah odveč. Srečen sem, da, srečen. Pijva, Marica, pijva in izpijva!«

Dvignil je kozarec, žena pa je naglo vstala. Ker je le silil vanjo, je nejevoljna kriknila proti njemu: »Pusti me!«

Munda se je stresel, kot bi ga kdo udaril po ramenih, postavil je kozarec nazaj na mizo in začel govoriti kar moči ljubeznivo. »No, no, Marica, ne jezi se! To je vendar najin prvi letošnji izlet v Haloze. Vso zimo sva bila v mestu. Ti se nisi niti ganila iz hiše. Človeku dobro dé takšen izprehod. Tudi vino je dobro. Jutri namu spet čaka delo. Najprej tu, potem v mestu. Nova hiša mora biti čimprej gotova. Zate jo zidam. Zaslužiš si jo. Takšne ni in je kmalu ne bo v našem mestu: trinadstropna, spodaj velika trgovina, zgoraj šest stanovanj, najlepše stanovanje bova imela midva. Vse bo namodernejše: vodovod, kopalnica, parketi, balkoni, svetle sobe. Se v Mariboru je malo takšnih hiš. Najboljši ljudje bodo stanovali v njej. Agronom Belec me je že vprašal, tudi mestni tajnik Budja se je že priporočil. A glavno je, da bova stanovala midva v njej. Vinc Munda, vinski trgovec, lastnik štirih hiš v mestu, posestnik velikega vinograda na Vinskem vrhu, in njegova mlada, lepa žena. Kaj praviš, Marica?«

Kakor skozi meglo je videl, kako je Mara sedela na drugem koncu mize

in ga gledala s svojimi velikimi očmi.

»Budji sem že namignil,« je nadaljeval Munda, »rekel sem mu: 'Ulica, v kateri gradim hišo, se imenuje 'Aškerčeva ulica'. Budja, kdo pa je ta vaš Aškerč? Budja je nekaj časa lovil z rokami po zraku, potem pa povedal: 'Ne vem natančno, a to sem slišal, da je bil duhovnik in je pisal pesmi.' Takoj sem mu razložil, česar še ni vedel: 'Da, bil je duhovnik, toda kakšen? Slab, razumeš, Budja, tako slab, da je delal cerkvi sramoto. In pesmi? Ali si že slišal, da poje kdo njegove pesmi? Si jih kdaj bral v našem dnevniku?' Budja ni mogel nič pravega odgovoriti. 'Kdo — razen dijakov — sploh pozna tega Aškerca?' sem ga pičil. 'Kaj je storil za naše mesto? Je podpiral reveže, je dal za dobrodelne ustanove polovico toliko, kakor na primer jaz? In kaj je storil za Haloze in Slovenske gorice? Je odkupil en sam sod vina? Je zidal hiše in skrbel, da imajo meščani udobna stanovanja? Povej, zakaj ste po njem krstili ulico, v kateri stoji hiša, kakršne ne premorejo vse ostale ulice skupaj!' Budja se je zvijal, slednjič pa priznal, da ne ve. 'No vidiš,' sem povzel, 'ta človek ni vreden, da se po njem imenuje ulica, v kateri poleg moje hiše ni poštene zgradbe. Če že hočete imeti med ulicami njegovo ime, imenujte po njem kako zapuščeno pot. Moja ulica pa naj dobi ime po možu, ki nekaj pomeni za naše mesto.' Tako sem mu povedal, mi-

slim, da je razumel. Boš videla, jeseni, ko bo hiša gotova, bomo menjali table. Ulica bo nosila moje ime. Na začetku, kjer stoji najina hiša, in na koncu bo visela po ena večja rdeča tabla z belim napisom: 'Mundova ulica.' Da, Mundova. Čuješ Mara? Ko ti bo kdo pisal, bo moral nasloviti pismo: Marija Munda, soproga veletrgovca z vinom, Staro mesto, Mundova ulica števil. 1. — To bo nekaj posebnega. Kmalu bom kupil še ostale kočure, da ne bo v moji ulici nobene hiše, ki ne bi bila moja. Da, tako bom napravil! Mara, kaj praviš k temu?«

Dvignil je težko glavo. Govorjenje ga je utrudilo, samo smehljal se je še, srečno smehljal. Hotel je seči po kozarcu, toda roka mu ni bila več pokorna, vendar se ni jezil zaradi tega, nekajkrat je utripnil z zariplimi očmi in zaspal.

Mlada žena je sedela še nekaj časa negibno na svojem mestu, nato je stopila po spominsko knjigo in se vrnila z njo na konec mize. Nekaj strani je preletela, ne da bi se zavedala, kaj bere. Šele ko je prišla do znane pisave, je začela pozorneje brati.

Preko strani je bilo zapisano z velikimi črkami: Prijetno je, kadar je gospodar dobre volje! Naj živi še dolgo srečen in zdrav! Juhu! Na Vinskem vrhu, 5. oktobra 1915.

Vic Munda

Prebrala je datum še enkrat: 5. oktobra

1915. Z desnico si je podprla glavo in se zazrla predse. Miza, obložena s krožniki mesa, kruha in vina, se je zabrisala, pokazala se ji je pod strmo rebrijo majhna lesena kočica. Bila je ožarjena od sonca, nad njo so se zlatile vinske trte, grozdje se je svetilo kot drobne lučke. Že tedne in tedne se je željno ozirala po velikem vinogradu; vselej je vzdrlhela, ko je zagledala zoreče grozdje. Tisti popoldan ni bilo nikogar ne v koči ne v njeni bližini. Tri, štiri ure se je premagovala, slednjič pa se je pognala v hrib. Komaj je hodila, tako strmo je bilo, naposled je dosegla prve trte. Spustila se je na zemljo pod bogato obloženo trto in si odtrgala velik grozd. Kako se je svetil v soncu! Počasi je zobala jagodo za jagodo. Že po prvih petih ali šestih so se ji prsti začeli lepiti, oblizovala si jih je po vsaki jagodi posebej. Toda ni še pojedla pol grozda, kar je vstal tik pred njo — kakor iz zemlje — gospodar. Dvignil je pasji bič in zamahnil po njej. Stemnilo se je pred očmi od strašne bolečine. Od tedaj je bila plaha, kot vsi viničarski otroci.

Prehitala je nekaj listov in spet brala: Naj živita blaga gospodinja in mladi gospodar!

Bog jima daj srečo, nam pa še mnogo tako dobrega vina!

Za Veliko noč 1919.

Podpis je bil nečitljiv.

(Dalje prihodnjič)

Odbirajmo svinje za pleme

Dobra plemenska svinja naj bo dolgega skladnega telesa, primerno močnega toda ne grobega okostja, ter naj ima pravi izraz svojega spola. Svinje grobih telesnih oblik so navadno manj plodne ter slabše dojijo. Za normalno razvijanje plodu je potrebno, da je križni del širok in to predvsem v kolčnih sklepkih in vsednih kosteh, da postane kolčna duplina dovolj prostorna. Ob širokem zadnjem telesu se bo moglo tudi vime dobro razviti. Plemenska svinja naj ima 12—14 dobro razvitih enakomerno porazdeljenih seskov, kajti število seskov je zanesljiv znak plodnosti. Svinje s slabo razvitimi seski izločimo iz reje, ker pujski, ki sesajo slabe seske, zaostanejo v razvoju. — Važno je tudi, da svinja prasi zdrave po velikosti izenačene pujske, kar je znak ustaljene pasme. Pri odbiru plemenskih svinj pazimo še na to, da je svinja mirna in da pazi na svoje pujske. Takšne svinje, ki žrejo svoje mladiče, prav tako izločimo iz reje.

Ker se podedujejo lastnosti obeh roditeljskih parov, je zelo važno, da poznamo plemensko vrednost ne samo svinje marveč tudi merjaseca in to tembolj, ker z merjascem najhitreje zboljšamo kakovost reje in jo prav tako tudi najhitreje poslabšamo. Merjasec oplodi letno okoli 60 svinj. Ako je slab, bodo slabi tudi pujski v vseh teh gnezdihi. Zato je treba merjaseca za pleme odbirati strogo in premišljeno.

Merjasec naj ima v vsej svoji zunanosti pravi izraz moškega spola. Spolne organe mora imeti pravilno razvite. Pri svinji, ki se buka, naj pokaže takoj voljo za zaskok. Glava naj bo krajša, širša in bolj groba; noge krepke in zelo mišičaste, v križu pa naj bo dolg in širok. Tudi merjasec mora imeti 12—14 pravilno razporejenih, sicer pa zakrnelih seskov, ker se število seskov in tudi plodnost prav tako podeduje kakor po svinji.

Plemenski merjasec mora biti krepkega telesnega ustroja ter mora imeti izrazite znake zaželjenih proizvodnih sposobnosti. Potrebno je ugotoviti podatke o njegovem rodu, o njegovem poreklu in o proizvodnih sposobnostih njegovih prednikov. Šele ko ugotovimo, da ustreza namenu reje tudi po poreklu, je lahko uradno priznan in ga smemo uporabljati za plemenitev.

Podedovane lastnosti se najlažje ugotovijo na barvi kože in ščetin. Križanci prvega rodu naših belih pasem s črno listastimi so navadno beli. Bela barva kože in ščetin se torej močno podeduje in prevladuje nad črno. Pri nadaljnji medsebojni plemenitvi križancev, ki so beli, se zopet pojavijo obarvane živali. Črna barva se torej v nadaljnjih pokolenjih spet pojavlja, če imajo roditelji v dedni osnovi črno barvo. Ker prevladuje bela barva nad črno, je razumljivo, da bo pri razmnoževanju križancev črnih živali vedno manj. Če pa križance oplemenjujemo z živali, ki imajo podlago samo za belo barvo, so potomci beli.

Razumljivo je, da se ne podeduje samo barva, ampak tudi vse druge lastnosti kot so plodnost, zunanji ustroj, širina in obseg prsi ter širina kolčnih sklepov. Globlino prsi se navadno močneje podeduje po

roditelju, ki ima bolj globoke prsi. Tudi po dolžini trupa so potomci prvega rodu navadno bližji roditelju z dolgim trupom. Zelo pobit križ se podeduje močneje kakor raven oziroma malo pobit. Oblika in velikost glave in ušes se navadno podeduje. Važno je tudi število mrtvih oprasenih pujskov, ker se tudi pri nadaljnji plemenitvi pojavijo mrtvi mladiči.

Velikega gospodarskega pomena je tudi teža pujskov ob pravitvi in njihova izenačenost.

Iz navedenih primerov že lahko vidimo, kakšne možnosti se nam nudijo v praiščereji. Ob premišljenem in načrtnem odbiranju ter parjenju roditeljskih živali pa je treba upoštevati še vpliv okolice, predvsem pa krmljenja in oskrbovanja. Po že dosedaj poznanih zakonih podedovanja lastnosti vpliva okolje na razvoj živali. S temeljitim poznanjem roditeljskih živali moremo ohraniti zaželjene lastnosti pri potomcih, lahko pa potomstvo na-

črtno zboljšamo in izoblikujemo nove pasme. Seveda je na tem področju še ogromno dela, ki pravzaprav nikoli ne preneha.

Poleg odbiranja posameznih živali za pleme in križanja (medsebojno parjenje dveh ali več različnih pasem) razlikujemo še pasemsko rejo in rejo v sorodstvu. Kadar imamo ustaljene pasme, ki se odlikujejo po svojih proizvodnih sposobnostih, se poslužujemo pasemske reje. Medtem ko dobimo pri križanju nove pasme, razumemo pod pasemsko rejo odbiro in razmnoževanje iste pasme. V tem primeru izboljšamo kakovost praiščev s tem, da odbiramo za pleme le pasemske živali, ki jih ocenimo za najboljše z ozirom na proizvodne sposobnosti. V slučaju, da hočemo gotove lastnosti v eni pasmi zboljšati, uporabimo najboljšega merjaseca druge pasme ter križamo z njim navadno en rod, potomce pa gojimo v čisti pasmi. Tukaj govorimo o oplemenjevanju.

Pomen menjave semenskega krompirja

Včasih se sprašujemo, zakaj kljub dobri oskrbi in obilnem gnojenju krompir ni dobro obrodil. Na to vprašanje danes nekaj pojasnil.

Pri nas še premalo upoštevamo menjavo semena. Večji del kmetov si prebira tekom zime doma pridelan krompir za seme. Na gomoljah pa ni možno spoznati vzročitelja (viruse) izrojevanja.

Kljub napredku v varstvu rastlin še danes ni mogoče zatreti virusov na krompirjevi rastlini. To bolezen pa prenašajo listne uši, ki preskakujejo od bolnih na zdrave grme. Zato ni čudno, če najdemo na krompirišču veliko število kržlavih in slabo razvitih grmov. Za dosego visokih donosov je pa nujno, da so rastline zdrave in dobro razvite. To bomo dosegli samo na ta način, če menjamo seme in sadimo zdrav — izbran krompir.

Po podatkih dr. Schoberja navajamo nekaj podatkov o izrojevanju krompirja.

Sorta: Ackersegen	donos na ha.	v	%
originalno seme	263	9	100
lastna prva razmnožitev	192	73	
lastna druga razmnožitev	170	64	

Sorta: Böhmov rani	originalno seme	160	100
lastna prva razmnožitev	140	87	
lastna druga razmnožitev	94	59	

Ti podatki nas opominjajo na nujnost menjave semena. Donosi iz originalnega semena so pri prvi in drugi razmnožitvi pri istem gnojenju in obdelavi pri Acker-

Kaj naj vemo o varstvu rastlin?

Grahova rja (Erbsenrost)

Na grahovitih listih se pojavijo rjavi mozolčki, ki pozneje počrniijo. Okoli mozolčkov tkivo rumeni in odmira. Zaradi tega rastline prisilno zorijo.

Zatiranje: Bolezen rabi za svoj razvoj vmesnega gostitelja — mleček. Iztrebimo iz njive mleček. Napadeno slamo graha moramo zažgati. Škropimo lahko z 1—2% bordoško brozgo.

va in ljubi težko zemljo. Zaradi globokosežnih korenin tudi sušno leto dobro prenaša. Spomladi se mačji rep počasi razvija, daje pa predvsem obilen odkos pri otavi.

Mačji rep uporabimo predvsem v mešanici z deteljo, lucerno ali drugimi travami. Krma je dobra, če se rano pokosi.

Pasja trava (Knautgras) ljubi bolj težko vlažno zemljo in tvori goste šope. Na suhih tleh daje slabo krmo. Občutljiva je za pozni pomladanski mraz.

Kot dolgostrajna trava nam daje najboljše odkos v drugem in tretjem letu. Pri zgodnji košnji nam daje dobro seno. Če pa jo pustimo predolgo, nam oleseni in je podobna slami.

Pasja trava ima hitro rast, požene malo bilk in obilo listov, zato je primerna primes v lucerni ali detelji, predvsem pa za stalne travnike. Lahko jo sejemo tudi v senčne lege, n. pr. v sadovnjaku.

(Se nadaljuje)

segen za 36%, pri Böhmovemu ranemu pa za 41% nazadovali.

Nujno bi bilo torej za našega kmeta, da si menja semenski krompir vsaj vsako 3. ali 4. leto. Samo na ta način mu bo plačan trud za vloženo delo.

Razvoj boleznin in škodljivcev pa pospešuje še slaba obdelava in nepravilno gnojenje. Predvsem obilo dušika jemlje rastlini prirodno odpornost. Kalijeva sol pa vsebuje klor, ki daje ugodne življenjske pogoje za razvoj listnih uši. Zato bomo pričeli gnojiti krompirju s patentkalijem.

Nove cene kmetijskih strojnih postaj

Uprava kmetijskih strojnih postaj objavlja, da od 30. aprila 1954 naprej zaračuna delo s svojimi stroji sledeče (za uro dela):

Oranje, brananje, košnja, izkopavanje krompirja	S 27.—
Vožnje, običajne	S 31.—
Vožnje pod posebnimi pogoji	S 34.—
Čakanje pri nakladanju in razkladanju	S 11.—
Mlačenje s stiskanjem	S 86.—
Mlačenje na traktorski pogon	S 48.—
Mlačenje brez stiskanja	S 58.—
Trošenje hlevskega gnoja s traktorjem	S 35.—
Motorna kosilnica brez mezde in goriva	S 9.— do 10.—
Drevesna škropilnica	S 6.— do 7.50

Golšavost kapusnic

Napadene rastline zaostajajo v rasti. V vročih dneh rastline močno ovencijo in se sušijo. Če tako rastlino izrujemo, vidimo močne izrastke na koreninah, ki so belkaste barve. Pozneje ti izrastki porjavijo in strohniijo. Tako pridejo trosi v zemljo, kjer ostanejo živi do 6 let. Trosi napadejo vse kapusnice, repo, repico, redkvico i. dr.

Zatiranje: Mokra, na apnu revna zemlja, kakor tudi nostransko gnojenje z gnojnicami so ugodni pogoji za razvoj golšavosti. Zaradi tega bomo skrbno pripravili zemljo. Sadili bomo le zdrave rastline, ki jih predhodno razkužimo v ilovnati kaši, kateri smo dodali 1/4% razkužila. Tekom rasti odstranimo vse bolne rastline ter jih zažgemo. Ravno tako odstranimo ves plevel, posebno iz družine križnic.

Kapusni belin (Kohlweissling)

Liste kapusnic, redkev, repe in druge kapusnice češče napadejo gosenice, ki objedajo liste. V juliju odlaga drugi rod metuljev jajčeca na kapusnice. V nekaj dneh se izvalijo gosenice, ki so močno obraščene in žrejo listje.

Zatiranje: Najbolje je, da otroci lovijo metulje, zbirajo jajčeca in gosenice. Pri močnem napadu bomo morali škropiti. Zato lahko uporabimo DDT v prahu ali pa tekočega, kakor tudi nikotinske ali pa arsenove preparate.

Razumljivo je, da se navedenih križanj v široki praksi poslužimo le tedaj, če nam je uspeh že v naprej zasiguran, to je znanstveno ugotovljen, ker bi sicer utrpeli znatno gospodarsko škodo, v slučaju, da bi razširjali pri živalih slabe lastnosti.

Za nas je velikega gospodarskega pomena gospodarsko križanje za izkoriščanje prvega rodu križancev. Potomce prvega rodu pa ne smemo uporabljati za pleme, marveč samo za pitanje. Razlog križanja je jasen že iz prej povedanega. Križali bomo, ako imamo na primer svinje počasne rasti, pa jih plemenimo z merjascem druge pasme, ki je hitre rasti in dobre pitovnosti, ali križamo svinje, ki so majhne rasti pa globokega in širokega trupa z merjascem druge pasme, ki je hitre in velike rasti, bo takšno križanje navadno uspešno. Odklanjati pa je treba vsako nenačrtno križanje.

Kadar parimo med seboj živali iz iste rodbine, govorimo o parjenju v sorodstvu. V praktični živinoreji se smatra pa sorodne tiste živali, ki izvirajo po istih prednikih do šestega kolena.

Parjenje v sorodstvu je treba odklanjati v široki živinorejski praksi posebno še v praiščereji, ker tu navadno dovede do neuspehov. Tega načina parjenja se naj poslužujejo le izkušeni živinorejci in strokovnjaki, ker le ti bodo imeli uspeh.

PRAVNE ZADEVE

V PRIMERIH

Ara ali naplailo pri nakupu in prodaji

V smislu zakona je ara tisti denar, ki se daje pri sklepu kake pogodbe in se smatra kot znak, da se je pogodba končno veljavno sklenila, ali pa kot zavarovanje za izpolnitev pogodbe. Kaj drugega je, če se je nekaj dalo samo kot varščino za obljubljeni in odložen plačilo.

Ako se potem pogodba iz krivde ene ali druge stranke ne izpolni, more stranka, ki neizpolnitve ni zakrivila, sprejeto naplailo obdržati ali pa narobe terjati dvojno naplailo. Za primer, da se s tem ne zadovolji, more tožiti na izpolnitev pogodbe, če pa to ni več mogoče, na plačilo odškodnine!

Med ljudmi vladajo razna kriva mnenja glede pomena naplaila:

1. Nekateri so mnenja, da je cela zadeva urejena in pogodba končno pokopana, samo če se vrne dvojna ara ali pa se plačana ara obdrži. S tem bi se mogel krivec otresti vsake dolžnosti, tako mislijo. To pa ne drži! Če se pogodba ploh še more izpolniti in podlaga pogodbe ni propadla, more nedolžni pogodbenik tudi s tožbo zahtevati, da se pogodba izpolni. Najvišje sodišče je tudi že razsodilo, da poleg tega aro lahko obdrži ali terja dvojno, so pa mnenja glede tega še različna. Če se pa pogodba ne da več izpolniti, ima nedolžni pogodbenik pravico, da zahteva popolno odškodnino!

2. Če je pogodba propadla, ker je propadla stvar pogodbe, na primer prodajnega konja je zadela nesreča ali prodani les je zgorel in slično, ni pa kriva nobena stranka za nesrečni slučaj, se da navadna ara nazaj. Isto velja tudi za slučaj, da sta obe stranki enako krivi.

Če bi pa bila nesreča zadela prodajalca v času, ko je bil že v zamudi pri izpolnitvi, bo moral plačati popolno odškodnino, torej tudi zgubljeni resnični dobiček!

3. To velja tudi, če je prodajalec ali kateri koli pogodbenik pogodbo izpolnil samo deloma in se hoče potem nekako izviti, kar pa ne more.

4. Samo obljubljeni ara nima pomena, dasi nekateri mislijo, da aro lahko samo obljubijo. Aro se mora pri pogodbi res plačati.

5. K točki 1. V smislu razsodb najvišjega sodišča more pogodbenik, ki ni kriv neizpolnitve, pri pravih trgovskih poslih terjati samo dvojno aro ali jo obdržati, sme pa tudi terjati izpolnitev, ne pa oboje! Iz tega se obratno da sklepati, da pri navadnih pogodbah nekrivi del vendar lahko zahteva oboje: aro in izpolnitev.

Pravi trgovski posli so tudi tisti, kate- re sta sklenili stranki, ki veljata obe za trgovca, torej lahko tudi obrtniki.

6. Ako pa se je pogodba v redu izpolnila, se ara seveda poračuna pri izplačilu kupnine.

Vodikova bomba povzročila veliko zaskrbljenost

Nedavni ameriški poskusi z novo atomsko vodikovo bombo na Bikinih so zaradi strahotne uničevalne sile tega orožja povzročili v svetu veliko zaskrbljenost. Vedno bolj se množijo zahteve, da je treba prenehati z nadaljnjimi poskusi in uvesti mednarodno nadzorstvo nad tem orožjem. Predsednik indijske vlade Nehru, predsednik indonezijske vlade, vodja laburistične opozicije v avstralskem parlamentu dr. Evatt, švedski socialdemokrat z ministrskim predsednikom Erlanderjem na čelu in mnogi drugi so tozadevno povzdignili svoj svareči glas.

V angleškem parlamentu je vodja laburistov Attlee poudaril, da pomeni vodikova bomba veliko nevarnost za civilizacijo in človeštvo ter predlagal, da naj bi se po predlogu britanske vlade čim prej vršil sestanek med Churchillom, Eisenhowerjem in Malenkovom glede omejitve ali kontrole svetovne oborožitve. Tozadevno resolucijo laburistične stranke je

angleški parlament brez glasovanja sprejel ter pooblastil britansko vlado, da najde najugodnejši čas, kdaj bi se tri velesile sestale na razgovore o tem vprašanju.

Danes se sestane razorožitvena komisija OZN

Predsednik razorožitvene komisije Združenih narodov je sklical za danes sestanek, na katerem bi komisija razpravljala o atomskem vprašanju. Računajo, da bo imenovan poseben pododbor, ki bo imel nalogo pripraviti sporazum o nadzorstvu nad atomskim in vodikovim orožjem. Sodijo, da bodo člani tega pododborja predstavniki Velike Britanije, ZDA, Sovjetske zveze, Francije in Kanade, morda pa bosta zastopani tudi Belgija in Avstralija, ki posedujeta bogata ležišča urana. Ni pa izključeno da bo Višinski zahteval tudi pritegnitev predstavnika kitajske vlade v ta pododbor.

Ženevska konferenca se bliža

V zvezi z Ženevsko konferenco, za katero so se zunanji ministri štirih velesil zedinili v Berlinu in ki se bo začela dne 26. aprila t. l., je namestnik sovjetskega zunanjega ministra Kuznecov izročil poslaništvom treh zahodnih velesil noto glede tehničnih vprašanj na tej konferenci. V noti se sovjetska vlada strinja s predlogom zahodnih velesil, ki so predlagale za uradne jezike na konferenci angleščino, ruščino, francoščino in kitajščino, stroške konference pa naj bi nosile države udeležence.

Na Ženevski konferenci bodo obravnavali predvsem problem Kitajske, pogajanja pa se bodo nanašala tudi na položaj na Koreji in na vojno v Indokini.

Za konferenco v Ženevi skušata doseči zlasti ZDA in Sovjetska zveza čim bolj ugodna izhodišča. Amerika skuša demonstrirati svojo moč z atomskimi poskusi, Ho Ši Minhove čete pa se trudijo s podporo Pekinga in Moskve še pred pričetkom konference brez ozira na žrtve pregaziti francoske vojaške položaje in utrbe v Vietnamu. Tudi diplomatska poteza Moskve, ki je za 1. april presenetila svet s predlogom, da bi se vključila v atlantski pakt, sodi v politično taktiko pred bližajočo se ženevsko konferenco. To sovjetsko ponudbo so na Zapadu ocenili kot nov poskus Moskve, da bi izpodkopal in razbila atlantsko obrambno skupnost.

Občni zbor Zveze koroških partizanov

(Nadaljevanje s 1. strani)

dilna vojska, nam to niti v sanjah ni prišlo na misel. Majnika 1945 smo imeli tudi mi dinamit, imeli svojo vojsko in svoje zakone in lahko bi odstranili marsikateri spomenik na Koroškem. Vendar se takih sredstev nismo posluževali niti takrat, ko bi to lahko delali na podlagi obstoječih zakonov.

Govornik je zaključil s pozivom mladi generaciji, da nikdar ne pozabi junaške partizanske borbe in njenih visokih idealov svobode in enakopravnosti. Nato je dr. Franci Zwitter v zastopstvu sekretarja poročal o delu Zveze, ki je pretežno del svojega delovanja posvetila pomoči posameznim članom, jim nudila vso podporo, pri izposlovanju uradnih potrdil in invalidnine ter zastopala njihove interese pri raznih oblasteh in uradih. V drugem delu referata pa je spregovoril o gonji proti partizanom in njihovi protifašistični borbi ter prinašamo njegova tozadevna izvajanja pod posebnim naslovom.

V diskusiji, ki je sledila referatom, so se oglasili številni bivši partizani in v preprostih besedah izrazili predvsem začudenje, da oblastem še vedno ni uspelo izslediti krivcev razstrelitve partizanskega spomenika. Izrazili so mnenje, naj v slučaju, da avstrijske oblasti niso v stanu najti atentatorjev, preiskavo zločina prevzame mednarodna kriminalna policija, ki da bo nedvomno v najkrajšem času izsledila tiste, ki so spomenik razstrelili, kakor tudi njihove naredbodajalce v ozadju. Prav tako so delegati iz raznih krajev predlagali, da bi tudi drugje še odkrili spominke plošče in spomenike, ki bi spominjali na borbe proti nacističnemu nasilju in še v poznejših rodovih vzbujali spomin na junake, ki so žrtvovali svoja mlada življenja za svobodo naroda. Govoreč o zopetni pozitivni nacistične miselnosti so delegati izrazili odločno voljo, da ne smemo pozabiti prisege, ki smo si jo dali v letih najhujšega gorja, ko smo obljubili, da se bomo borili proti vsakemu poizkušanju ponovitve nacizma in njegovega nasilja.

Zbranim delegatom je spregovoril tudi predsednik Demokratične fronte dr. Franc Petek in poudaril, da so ideje, za katere so se borili partizani, tako velikega in splošnega pomena, da bi si jih morala osvojiti sleherna politična organizacija. Zavedati pa se moramo, je dejal, da jih bomo dosegli le takrat, če si bomo osvojili napredno miselnost, za katero so se borili in umirali partizanski borci proti fašizmu. Govornik je v globoko zajetih izjavah pokazal na bistvo fašizma in šovinizma ter poudaril, da se moramo

Naznanilo o otvoritvi:
V čast mi je naznaniti cenjenemu prebivalstvu v Beljaku in okolici, da sem dne 8. aprila odprl prodajno podružnico
sadnih sokov, likerjev, plemenitih žganj, vin in mineralnih vod
v Beljaku, Kaiser-Josef-Platz 8
Obiščite nas, prosim, tudi Vi, postregli Vam bomo rečno in dobro, kajti Vaše zaupanje nas obvezuje.
VELEPROIZVODNJA PIJAC
na debelo na drobno
Franz Amlacher
CELOVEC-KLAGENFURT Pischeldorferstr. 10 — tel. 10-82

Jugoslavija na koroškem velesejmu

Dne 23. marca je bil med trgovinskim ministrstvom na Dunaju in jugoslovansko trgovinsko delegacijo sklenjen dogovor o velesejmski kompenzaciji za koroški velesejmi v višini preko 3 milijonov šilingov.

V okviru sporazuma 1954 bo Avstrija izvažala v Jugoslavijo razne stroje, kletne potrebščine, stroje za mline, aparate za merjenje za gozdno gospodarstvo, liste za žage, hladilnike, traktorje in prikolice, električne predmete, galanterijo, fotoaparate in potrebščine in prvič tudi plemenstvo živino.

Iz Jugoslavije bo Avstrija dobavljala sadje, med, vino, zdravilna zelišča, izdelke domače obrti, les, sintetična sredstva za usnarje ter usnjarsko blago, marmor, tiskarske izdelke in še druge predmete.

Jugoslavija bo na koroškem velesejmu postavila svoj lastni stalni paviljon.

Nadalje bo v okviru letošnjega koroškega velesejma vrsta strokovnih zasedanj in naslednje posebne razstave:

1. Prikaz embalaže s posebnim ozirom na surovino les.
2. Posebna razstava lesnih sortimentov, ki jo priredi zbornica obrtnega gospodarstva, zavod za pospeševanje gospodarstva, s sekcijo industrijskega deželno-lesno-gospodarskega sveta.
3. Posebna razstava zaščite proti nezgodam.

tudi danes boriti proti takim in podobnim pojavom, boriti za demokracijo in enakopravnost narodov, pri nas na Koroškem pa še posebej za enakopravnost obeh deželnih jezikov.

Delegati, ki so z zanimanjem poslušali besede starega borca za pravice koroških Slovencev, so nato izvolili novi odbor Zveze koroških partizanov s predsednikom Karlom Prušnikom-Gašperjem in sekretarjem Urhom Olipicem-Petrom na čelu, v katerega imenu je predsednik Prušnik obljubil, da bo tudi v bodoče zvesto zastopal koristi članov in nadaljeval borbo za ideale partizanskih borcev, borbo za mednarodno enakopravnost in prijateljstvo. V tem duhu je bil občni zbor tudi zaključen, ko so zbrani delegati zapeli pesem »Bratje, le k soncu, svobodi« ter druge partizanske pesmi.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 6.05 Jutranja glasba — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 in 11.00 Šolska oddaja — 11.20 Pozdrav za mesto in deželo (razen poned.) — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opol-danski koncert — 15.00 Šolska oddaja — 17.05 Zabavni koncert.
Poročila dnevno: 5.50, 6.45, 7.45, 12.30, 16.50, 19.45, 22.00, 24.00.

Sobota, 10. april:

8.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca — 10.45 Veder dopoldne — 15.15 Kulturno zrcalo tedna — 16.00 Film-magazin — 17.15 Slagerji — 18.00 Pogled v svet — 18.30 J. Špicar: Skočidolski čebelar. Zvočna igra — 20.30 Operete.

Nedelja, 11. april:

7.05 S pesmijo pozdravljamo in voščimo — 8.00 Kmečka oddaja — 11.15 Lepe melodije — 14.45 Pozdrav zate — 18.45 Šport in glasba — 20.00 Slušna igra.

Ponedeljek, 12. april:

11.00 Veder dopoldne — 14.30 Slov. poročila in objave. Okno v svet — 20.00 Igra plesni orkester Dumka — 20.15 Mi se peljemo s potovalnim uradom — 21.00 Želje, ki jih radi izpolnimo.

Torek, 13. april:

11.00 Pozdrav za mesto in deželo — 14.30 Slov. poročila in objave. Zdravniški vedež: vnetje slepiča — 15.30 Za ženo in družino — 18.30 Literarna oddaja — 20.00 Hopla, dvojčki! — 20.15 Komponisti operet in njih uspehi — 21.15 Iz Hollywooda.

Sreda, 14. april:

14.30 Slov. poročila in objave. Kmetijska oddaja — 17.05 Stalno Toto-omizje — 20.00 pasijon.

Četrtek, 15. april:

11.00 Mali koncert — 14.30 Slov. poročila in objave. Ura pesmi — 15.00 Besede in pesmi k pasijonu — 18.30 Koncert — 20.15 Slušna igra.

Petek, 16. april:

14.00 Slov. poročila in objave. Veliki petek — od 14.30 do 16.50 odmor — 20.00 pasijon.

RADIO LJUBLJANA

Sobota, 10. april:

12.15 Cicibanom — dober dan — 14.20 Hrvatska narodna glasba — 15.40 Vedre melodije — 16.00 Kulturni pregled — 17.15 Poje Mariborski komorni zbor — 17.30 Okno v svet — 18.20 Ljudsko prosvetni obzornik — 20.00 Pisan sobotni večer.

Nedelja, 11. april:

8.15 Pester spored slovenskih narodnih in umetnih pesmi — 11.00 Po naši lepi deželi — 13.45 Glasbeni mozaik — 14.00 Otroška predstava — 15.15 Koncertni valčki — 15.45 Radijska igra — 17.10 Zeleli ste — poslušajte! — 20.00 Opera.

Ponedeljek, 12. april:

12.20 Nekaj za lovce — 13.45 Za mlade pevce in godce — 15.30 Šolska ura za nižjo stopnjo — 17.45 Zunanje-politični feljton — 18.30 Zdravstveni nasveti — 20.00 Radijska univerza.

Torek, 13. april:

11.00 Šolska ura za nižjo in višjo stopnjo — 12.00 20 minut z veselimi godci — 12.20 Kmetijski nasveti — 13.45 Novi filmi — 17.10 Slovenske narodne pesmi — 18.00 Športni tednik — 20.10 Slavni pevci pojo odlomke iz znanih oper.

Sreda, 14. april:

12.20 Nasveti za dom — 13.45 Za pionirje — 15.30 Šolska ura za višjo stopnjo — 18.00 Baletna glasba — 20.00 Radijska igra.

Četrtek, 15. april:

12.15 Cicibanom — dober dan — 13.45 Iz znanosti in tehnike — 15.30 Polke in valčki — 18.30 Družinski pogovori — 20.00 Kulturni pregled.

Petek, 16. april:

12.00 Igra godba na pihala — 12.20 Kmetijski nasveti — 13.45 Za pionirje — 15.50 Modni kotiček — 16.00 Zeleli ste — poslušajte! — 17.50 Domače aktualnosti — 18.25 Jezikovni pogovori — 20.15 Večerni operni koncert — 21.00 Iz sodobne književnosti: Rok Arih: Zibelka.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 16-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.